

MHE. SAMIA SULUHU HASSAN,
MAKAMU WA RAIS WA JAMHURI
YA MUUNGANO WA TANZANIA

MHE. MUSSA AZZAN ZUNGU
WAZIRI WA NCHI OFISI YA
MAKAMU WA RAIS –
MUUNGANO NA MAZINGIRA

MHE. MUSSA R. SIMA
NAIBU WAZIRI OFISI YA
MAKAMU WA RAIS –
MUUNGANO NA MAZINGIRA

MHANDISI JOSEPH K. MALONGO
KATIBU MKUU, OFISI YA
MAKAMU WA RAIS

BALOZI JOSEPH E. SOKOINE
NAIBU KATIBU MKUU, OFISI
YA MAKAMU WA RAIS

**HOTUBA YA WAZIRI WA NCHI OFISI YA
MAKAMU WA RAIS KUHUSU MAKADIRIO
YA MAPATO NA MATUMIZI
KWA MWAKA 2020/21**

***Mhe. Mussa Azzan Zungu (Mb.),
Waziri wa Nchi, Ofisi ya Makamu wa Rais
Muungano na Mazingira***

DIRA

Tanzania yenye Muungano Imara na Mazingira Safi, Salama na Endelevu

DHIMA

Kuimarisha Muungano na Kutoa Miongozo itayowezesha Uratibu na Usimamizi wa Mazingira ili kuwa na Maendeleo Endelevu na Ustawi wa Watanzania.

MAJUKUMU YA OFISI YA MAKAMU WA RAIS

Kwa mujibu wa Tangazo la Serikali la Majukumu ya Wizara la mwezi Aprili, 2016 (Assignment of Ministerial Responsibilities Government Notice No. 143 of 22nd April, 2016), majukumu ya Ofisi ya Makamu wa Raisi ni:-

- i. Kuandaa na kusimamia Sera zinazohusu Mazingira;*
- ii. Kuratibu masuala ya Muungano na kuimarisha Ushirikiano kati ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar katika masuala yasiyo ya Muungano;*
- iii. Kukuza uzalishaji unaozingatia Sheria ya Usimamizi wa Mazingira;*
- iv. Hifadhi ya Mazingira na uzingatiaji wa Sheria ya Usimamizi wa Mazingira*

- v. *Kusimamia na kuendeleza watumishi wa Ofisi ya Makamu wa Rais; na*
- vi. *Kuratibu na kusimamia shughuli za Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira.*

A. UTANGULIZI

1. **Mheshimiwa Spika**, baada ya Bunge lako Tukufu kupokea taarifa iliyowasilishwa na Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Viwanda, Biashara na Mazingira na Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Katiba na Sheria kuhusu Mapitio ya Utekelezaji wa Bajeti ya Ofisi ya Makamu wa Rais kwa mwaka 2019/20; na Malengo ya Ofisi ya mwaka 2020/21, naomba kutoa hoja kwamba, Bunge lako Tukufu sasa likubali kupokea, kujadili na kupitisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Ofisi ya Makamu wa Rais kwa mwaka 2020/21.

2. **Mheshimiwa Spika**, awali ya yote ninapenda kuchukua fursa hii kumshukuru Mwenyezi Mungu mwingi wa rehema na baraka kwa kuendelea kunijalia afya njema na kuniwezesha kuwasilisha Hotuba ya Bajeti ya Ofisi ya Makamu wa Rais, Muungano na Mazingira kwa mwaka 2020/21 mbele ya Bunge lako Tukufu. Aidha, kwa namna ya pekee ninamshukuru kwa dhati **Mhe. Dkt. John Pombe Joseph Magufuli**, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa kuniamini na kunateua kusimamia masuala ya Muungano na Mazingira. Pia, ninapenda kutoa pongezi kwa mafanikio makubwa yaliyopatikana chini ya uongozi wake makini na thabiti. Mafanikio hayo yanajidhihirisha katika utekelezaji wa miradi mikubwa ya kitaifa ya maendeleo. Mafanikio hayo ni dalili tosha kuwa nchi

ipo katika njia sahihi ya kufikia malengo tuliyojiwekea katika kutekeleza Mpango wa Taifa wa Maendeleo wa Miaka Mitano (2016/17 – 2020/21) na Dira ya Taifa ya Maendeleo 2025 ya kuifanya nchi yetu kuwa ya kipato cha kati ifikapo mwaka 2025.

Hafu ya kiapo cha Waziri wa Nchi Ofisi ya Makamu wa Rais Muungano na Mazingira Mhe. Mussa Azzan Zungu, Ikulu, Dar es Salaam.

3. Mheshimiwa Spika, kwa dhati ninapenda kumshukuru Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan, Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa uongozi wake na maelekezo anayotupa katika kusimamia masuala ya Muungano na kuhifadhi Mazingira. Uongozi wake thabiti unadhihirishwa na matokeo ya kazi nzuri

inayofanywa ya kuudumisha Muungano wetu pamoja na kuhifadhi na kusimamia Mazingira nchini. Vilevile, ninapenda kuwapongeza Mheshimiwa Dkt. John Pombe Joseph Magufuli, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Mheshimiwa Dkt. Ali Mohamed Shein, Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi kwa kazi nzuri wanayoifanya ya kuuenzi na kuudumisha Muungano wetu.

Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania Mhe. Samia Suluhu Hassan akizungumza na Waziri wa Nchi Ofisi ya Makamu wa Rais (Muungano na Mazingira) Mhe. Mussa Azzan Zungu mara baada ya kuteuliwa kwake.

4. Mheshimiwa Spika, ninamshukuru na kumpongeza Mhe. Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb.), Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, kwa hotuba yake nzuri ambayo imetoa mwelekeo wa kisera katika utekelezaji wa shughuli za Serikali kwa kipindi cha mwaka 2020/21. Aidha, nampongeza kwa

uongozi wake thabiti katika kusimamia shughuli za Serikali ndani na nje ya Bunge lako Tukufu. Vilevile, ninawashukuru Waheshimiwa Mawaziri wote kwa ushirikiano walionipa katika kutekeleza majukumu ya kusimamia shughuli za Muungano na Mazingira.

5. Mheshimiwa Spika, ninapenda kutoa shukrani na pongezi za dhati kwa Bunge lako Tukufu kwa kazi nzuri ambayo limeifanya katika kipindi cha uongozi wako. Aidha, ninakupongeza wewe binafsi Mheshimiwa Job Yustino Ndugai (Mb.), Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, kwa kuliongoza Bunge letu kwa hekima na busara kubwa. Ninampongeza pia Mheshimiwa Dkt. Tulia Ackson Mwansasu (Mb.), Naibu Spika pamoja na Wenyeviti wa Bunge kwa kukusaidia kuliongoza Bunge letu kwa weledi na uadilifu.

6. Mheshimiwa Spika, kwa namna ya kipekee naomba nikupongeze wewe na Bunge lako Tukufu kwa uamuzi wa kuendesha shughuli za Bunge kwa kutumia TEHAMA. Hali hii imepunguza matumizi ya karatasi katika kuandaa taarifa za Bunge zinazowasilishwa na Serikali hapa Bungeni. Hatua hii, inachangia katika juhudi za uhifadhi wa mazingira nchini na kupunguza gharama kwa Serikali za kudurufu taarifa hizo.

7. Mheshimiwa Spika, ninapenda kutoa shukrani zangu za dhati kwa Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Viwanda, Biashara na Mazingira, Mheshimiwa Suleiman Ahmed Saddiq (Mb.), Makamu wake Mhe. Kanali (Mst.) Masoud Ali Khamis (Mb.), Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Katiba na Sheria, Mheshimiwa Mohamed Omary Mchengerwa (Mb.), Makamu Mwenyekiti, Mheshimiwa Najma Murtaza Giga (Mb.) pamoja na Waheshimiwa wajumbe wa Kamati hizo kwa kupokea, kujadili na kupitisha Taarifa ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti kwa mwaka 2019/20 na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Ofisi ya Makamu wa Rais kwa mwaka 2020/21.

8. Mheshimiwa Spika, kwa masikitiko makubwa, ninaungana na Waheshimiwa Wabunge wenzangu kutoa pole kwa familia, ndugu, jamaa marafiki na wananchi wa Jimbo la Newala Vijijini, kwa kifo cha Mheshimiwa Rashid Akibar aliyekuwa Mbunge wao kilichotokea mwezi Januari 2020. Vilevile, natoa pole kwa familia, ndugu, jamaa na marafiki, kwa kifo cha Ndugu Ali Abdulrazack Mufuruki aliyekuwa Mwenyekiti wa Bodi ya Wadhamini wa Mfuko wa Taifa wa Dhamana ya Hifadhi ya Mazingira, kilichotokea mwezi Desemba, 2019. Aidha, ninatoa pole za dhati kwa wananchi kwa ujumla kwa kuwapoteza ndugu zao na mali kutokana na ajali na maafa yaliyotokea sehemu mbalimbali hapa nchini.

Ninaomba Mwenyezi Mungu azilaze roho za marehemu mahali pema peponi, Amina.

9. *Mheshimiwa Spika*, baada ya maelezo hayo ya utangulizi, sasa ninaomba kutoa taarifa ya utekelezaji wa kazi za Ofisi ya Makamu wa Rais kwa kipindi cha mwaka 2019/20 na malengo ya mwaka 2020/21.

B. MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI KWA MWAKA 2019/20

Bajeti Iliyoidhinishwa kwa Mwaka 2019/20

10. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi ya Makamu wa Rais ina mafungu mawili ya kibajeti ambayo ni Fungu 26 kwa ajili ya Ofisi Binafsi ya Makamu wa Rais na Fungu 31 kwa ajili ya Ofisi ya Makamu wa Rais Muungano na Mazingira.

Fungu 26

11. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2019/20, jumla ya Shilingi **7,855,093,000.00** ziliidhinishwa kwa ajili ya Fungu 26. Kati ya fedha hizo, Shilingi **6,734,965,000.00** zilikuwa ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo na Shilingi **1,120,128,000.00** zilikuwa za Mishahara.

Fungu 31

12. *Mheshimiwa Spika*, kwa upande wa Fungu 31, Shilingi **29,066,289,442.00** ziliidhinishwa. Kati ya fedha hizo Shilingi **9,847,374,000.00** zilikuwa za Matumizi ya Kawaida na Shilingi **19,218,915,442.00** zilikuwa kwa ajili ya Miradi ya Maendeleo. Fedha za Matumizi Mengineyo zinajumuisha Shilingi **2,808,957,000.00** Mishahara ya Watumishi wa Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira (NEMC).

Fedha Zilizopokelewa Hadi Aprili, 2020

Fungu 26

13. *Mheshimiwa Spika*, hadi kufikia 02 Aprili, 2020, jumla ya Shilingi **7,533,225,153.00** zilipokelewa kwa ajili ya kutekeleza majukumu yaliyopo chini ya **Fungu 26**. Kati ya fedha hizo, Shilingi **5,051,222,999.00** zilipokelewa kwa ajili ya Matumizi Mengineyo, sawa na asilimia ya **74.99** ya fedha za Matumizi Mengineyo zilizoidhinishwa na Shilingi **696,636,000.00** kwa ajili ya Mishahara, sawa na asilimia **62.19** ya fedha za Mishahara zilizoidhinishwa.

Fungu 31

14. *Mheshimiwa Spika*, hadi kufikia 02 Aprili, 2020 Fungu 31 lilipokea jumla ya Shilingi **3,057,945,693.00** kwa ajili ya matumizi mengineyo, sawa na asilimia **71.4** ya fedha za matumizi ya mengineyo zilizoidhinishwa. Aidha, jumla ya Shilingi

1,704,523,905.00 ni Mishahara ya Watumishi wa Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira zilizopokelewa ambazo ni sawa na asilimia **60.6** ya fedha zilizoidhinishwa. Vilevile, kiasi cha Shilingi **1,966,966,000.00** zilipokelewa kwa ajili ya Mishahara ya Watumishi wa Ofisi ya Makamu wa Rais, sawa na asilimia **70** ya fedha za mishahara zilizoidhinishwa. Aidha, Shilingi **2,929,865,814.00** zilipokelewa kwa ajili ya Miradi ya Maendeleo, sawa na asilimia **15.2** ya fedha za maendeleo zilizoidhinishwa.

15. Mheshimiwa Spika, Ofisi imeendelea kutekeleza majukumu yake kwa kuzingatia matakwa ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya mwaka 1977; Dira ya Taifa ya Maendeleo 2025; Mpango wa Taifa wa Maendeleo wa Miaka Mitano (2016/17– 2020/21); Ilani ya Uchaguzi ya Chama Cha Mapinduzi – CCM (2015– 2020); Sera ya Taifa ya Mazingira ya mwaka 1997; Sheria ya Usimamizi wa Mazingira ya Mwaka 2004; Ajenda ya Maendeleo ya Afrika 2063 (*Africa Agenda 2063*), Malengo ya Maendeleo Endelevu (*Sustainable Development Goals – SDG 2030*); na Maelekezo na Miongozo mbalimbali inayotolewa na Viongozi Wakuu wa nchi.

MASUALA YA MUUNGANO

16. *Mheshimiwa Spika*, mwaka huu, Muungano wetu unatimiza miaka 56. Muungano huu umeendelea kuleta maendeleo ya kiuchumi, kijamii, na kisiasa yanayonufaisha wananchi wa pande zote mbili za Muungano. Ni dhahiri kuwa Muungano wetu umeendelea kuimarika na umekuwa nyenzo na utambulisho muhimu wa Taifa letu. Ili kudumisha na kuulinda Muungano, Ofisi ya Makamu wa Rais imeendelea kutekeleza majukumu ya msingi ya kuratibu utekelezaji wa masuala ya Muungano na kuimarisha ushirikiano katika masuala yasiyo ya Muungano baina ya Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania (SMT) na Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar (SMZ).

17. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2019/20, kazi zilizotekelezwa ni:- Kuratibu vikao vya Kamati ya Pamoja ya SMT na SMZ ya kushughulikia Masuala ya Muungano; Kuratibu masuala ya kiuchumi na kijamii pamoja na kufuatilia utekelezaji wa programu na miradi ya maendeleo ya pande mbili za Muungano; Kutoa elimu kwa umma kuhusu umuhimu wa kudumisha Muungano; na Kuratibu masuala yasiyo ya Muungano kupitia vikao vya ushirikiano kwa Wizara, Idara na Taasisi za SMT na SMZ zenye majukumu yanayoshabihiana.

Utatuzi wa changamoto katika utekelezaji wa Masuala ya Muungano

18. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2019/20 Ofisi iliratibu kikao cha Makatibu Wakuu wa Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania (SMT) na Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar (SMZ) kilichofanyika tarehe 2 Desemba, 2019 - Zanzibar. Kikao hiki kilitanguliwa na vikao vya Sekretarieti ya Kamati ya Pamoja ya SMT na SMZ vya tarehe 20 Septemba, 2019, tarehe 25 Novemba, 2019 na tarehe 13 Februari, 2020. Masuala yaliyojadiliwa ni pamoja na: Uvuvi kwenye Ukanda wa Bahari Kuu; Hoja za Fedha; na Biashara baina ya Zanzibar na Tanzania Bara. Lengo la Vikao hivi ni kukuza mashirikiano ikiwa ni pamoja na kubadilishana uzoefu ili kuboresha ufanisi.

Katibu Mkuu Kiongozi Balozi John Kijazi (katikati) akifuatilia Kikao cha pamoja cha Makatibu Wakuu wa Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania (SMT) na Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar (SMZ). Kushoto ni Katibu Mkuu Ofisi ya Makamu wa Rais Mhandisi Joseph Malongo na kulia ni Katibu wa Baraza la Mapinduzi ambaye pia ni Katibu Mkuu Kiongozi wa SMZ Dkt. Abdulhamid Y. Mzee.

Kuratibu Masuala ya Kiuchumi na Kijamii

I. Miradi ya Maendeleo

19. Mheshimiwa Spika, Ofisi ilifanya ufuatiliaji wa Miradi inayotekelezwa na Mfuko wa Kuchochea Maendeleo ya Jimbo. Ufuatiliaji huo ulihusisha kutembelea miradi minne (4) iliyopo katika Wilaya za Chakechake na Wete Kisiwani Pemba – mwezi Desemba, 2019. Miradi iliyotembelewa katika Wilaya ya Wete ni Mradi wa Ujenzi wa vyumba vinne (4) vya madarasa katika Skuli ya Maandalizi Kangagani na Mradi wa Ujenzi wa Kisima Wingwi Mjananza. Miradi iliyotembelewa katika Wilaya ya Chakechake ni

Mradi wa Matengenezo ya vyumba vitano (5) vya madarasa katika Skuli ya Msingi ya Vikunguni na Mradi wa Kufikisha Umeme katika Kijiji cha Pujini (Tondooni).

Aidha, Ofisi imefuatilia utekelezaji wa miradi na programu za pamoja zinazotekelezwa pande mbili za Muungano. Programu na Miradi hiyo ni pamoja na:- Mpango wa Kurasimisha Rasilimali na Biashara Tanzania (MKURABITA); Mfuko wa Maendeleo ya Jamii (TASAF); Uongezaji Thamani na Huduma za Fedha Vijijini (MIVARF) na Mradi wa Usimamizi wa Uvuvi Kanda ya Kusini Magharibi mwa Bahari ya Hindi (*South West Indian Ocean Fisheries Governance and Shared Growth - SWIOFISH*).

20. Mheshimiwa Spika, Ofisi iliratibu na kufanya kikao kazi cha Waratibu wa miradi ya maendeleo inayotekelezwa pande mbili za Muungano tarehe 31 Oktoba, 2019. Lengo la kikao ni kujenga uelewa wa pamoja wa utekelezaji wa miradi na programu za maendeleo zinazotekelezwa pande mbili za Muungano na kurahisisha upatikanaji wa taarifa za utekelezaji.

Waratibu wa Miradi na Programu za Maendeleo zinazofadhiliwa na Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na kutekelezwa pande mbili za Muungano wakiwa katika kikao kazi kilichofanyika katika Ofisi ya Makamu wa Rais jijini Dodoma

II. Gawio kwa Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar

21. Mheshimiwa Spika, Ofisi imeratibu gawio la Fedha za Mfuko wa Kuchochea Maendeleo ya Jimbo Zanzibar na *Pay As You Earn- PAYE*. Hadi kufikia Februari, 2020, jumla ya Shilingi bilioni 15.40 zimepelekwa SMZ na mchanganuo wa fedha hizo ni kama ifuatavyo: - Mfuko wa Kuchochea Maendeleo ya Jimbo – Shilingi bilioni 1.40; na PAYE – Shilingi bilioni 14.00.

Kuimarisha Ushirikiano wa Masuala yasiyo ya Muungano

22. Mheshimiwa Spika, Ofisi imeendelea kuhamasisha sekta zisizo za Muungano za SMT na SMZ kukutana na kujadili masuala yanayohusu sekta zao na kubadilishana uzoefu, utaalum na wataalam ili kuleta ufanisi na uwiano wa maendeleo kwa pande zote mbili za Muungano. Hadi kufikia tarehe 5 Machi, 2020, vikao kumi na tatu (13) vya Ushirikiano vya kisekta vilifanyika, Wizara zilizofanya vikao ni:- Wizara ya Maliasili na Utalii (SMT) na Habari, Utalii na Mambo ya Kale (SMZ) tarehe 8 Oktoba, 2019; Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia (SMT) na Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Amali (SMZ) vikao viwili (2) tarehe 29 Julai, 2019 na tarehe 29 Agosti, 2019; Wizara ya Maliasili na Utalii (SMT) na Wizara ya Kilimo, Maliasili, Mifugo na Uvuvi (SMZ) tarehe 16 Septemba, 2019; Wizara ya Ujenzi, Uchukuzi na Mawasiliano (SMT) na Wizara ya Ujenzi, Mawasiliano na Usafirishaji (SMZ) vikao vinne (4) tarehe 26 – 27 Novemba, 2019, tarehe 16 Septemba, 2019, tarehe 6 Desemba, 2019 na tarehe 4 Februari, 2020.

23. Mheshimiwa Spika, Wizara nyingine zilizofanya vikao ni:- Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora (SMT) na Ofisi ya Rais, Utumishi na Utawala Bora (SMZ) tarehe 18

Novemba, 2019; Wizara ya Katiba na Sheria (SMT) na Wizara ya Katiba na Sheria (SMZ) vikao viwili (2) tarehe 8 Julai, 2019 na tarehe 29 Julai, 2019; na Wizara ya Viwanda na Biashara (SMT) na Wizara ya Viwanda na Biashara (SMZ) tarehe 17 Julai, 2019; Wizara ya Habari, Utamaduni, Sanaa na Michezo (SMT) na Wizara ya Habari, Utalii na Mambo ya Kale (SMZ) tarehe 2 – 4 Machi, 2020; na Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi (SMZ) na Wizara ya Ardhi, Nyumba, Maji na Nishati (SMZ) tarehe 27 Januari, 2020.

Kutoa Elimu ya Muungano kwa Umma

24. Mheshimiwa Spika, Ofisi imeendee kutoa elimu ya Muungano kupitia redio, runinga, magazeti na mitandao ya kijamii. Ofisi iliandaa na kufanya kikao kazi cha Wakurugenzi wa Sera na Mipango wa Wizara zote za SMT tarehe 17 Septemba, 2019 kwa lengo la kujadili uratibu wa Masuala ya Muungano na yasiyo ya Muungano na upatikanaji wa taarifa za utekelezaji kutoka katika Wizara zao. Aidha, Ofisi iliandaa na kushiriki katika ziara ya mafunzo iliyohusisha wanafunzi kutoka Mwanza katika shule inayoitwa *Green View* ambapo walipata elimu ya Muungano pamoja na kutembelea maeneo ya kihistoria na vivutio vya kiutalii Zanzibar. Ziara hiyo ilifanyika kuanzia tarehe 17 - 20 Septemba, 2019 kwa lengo la wanafunzi kujifunza Muungano kwa vitendo, kufahamu faida za Muungano ili kuendelea kuulinda,

kuutetea na kuenzi. Aidha, kuelekea miaka 56 ya Muungano wa Tanganyika na Zanzibar, Ofisi imetoa elimu kwa umma kupitia vipindi vinne (4) vya redio na vipindi vinne (4) vya runinga.

Wanafunzi wa Shule ya Sekondari Green View kutoka jijini Mwanza wakiwa katika picha ya pamoja mbele ya jengo la Baraza la Wawakilishi Zanzibar walipokuwa katika ziara ya mafunzo ambapo walipata elimu ya Muungano pamoja na kutembelea maeneo ya kihistoria na vivutio vya kiutalii.

HIFADHI NA USIMAMIZI ENDELEU WA MAZINGIRA

25. *Mheshimiwa Spika*, maendeleo ya nchi yetu kwa kiasi kikubwa yanategemea matumizi endelevu ya maliasili zilizopo nchini. Kuendelea kuwepo kwa rasilimali hizi ni muhimu kwa ajili ya mahitaji ya sasa na ya vizazi vijavyo. Hata hivyo, Taarifa ya Tatu ya Hali ya Mazingira Nchini ya mwaka 2019 imebainisha

kuwepo kwa shughuli za kiuchumi na kijamii zisizo endelevu ambazo zimeendelea kuchangia kwa kiasi kikubwa uharibifu wa mazingira nchini.

26. *Mheshimiwa Spika*, uharibifu huu ni pamoja na uharibifu wa ardhi; ukataji wa miti hovyoyote na uharibifu wa misitu, upotevu wa bioanuai, uchafuzi wa mazingira, uharibifu wa mifumo ikolojia ya maji, kupungua kwa ubora na upatikanaji wa maji na mabadiliko ya tabianchi. Aidha, hivi karibuni kumekuwepo na ongezeko la viumbe vamizi; taka za kielektroniki; taka za kemikali; uchafuzi utokanao na shughuli za utafutaji na uchimbaji wa mafuta na gesi; na matumizi ya teknolojia ya uhandisi jeni ambavyo kwa kiasi kikubwa vimechangia uharibifu wa mazingira na kuhatarisha afya ya binadamu na ikolojia kwa ujumla.

27. *Mheshimiwa Spika*, katika kulinda, kuhifadhi na kukabiliana na changamoto za uharibifu wa mazingira nchini, Ofisi imeendelea kusimamia utekelezaji wa Sera, Sheria, Mikakati mbalimbali ya hifadhi ya mazingira na Mikataba ya Kimataifa ya Mazingira. Katika kutekeleza azma hiyo, kwa mwaka 2019/20, Ofisi kwa kushirikiana na wadau mbalimbali imetekeleza yafuatayo; -

Elimu kwa Umma Kuhusu Uhifadhi wa Mazingira

28. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi imeendelea kutoa elimu kwa umma kuhusu hifadhi na usimamizi wa mazingira kupitia vyombo vya habari kama vile redio, runinga, magazeti na pia kwa kutumia maadhimisho ya kitaifa na kimataifa. Elimu hii imetolewa katika mikoa ya Simiyu, Geita, Mwanza, Shinyanga, Singida, Dodoma, Morogoro, Tabora, Pwani, Tanga na Dar es Salaam. Aidha, wadau mbalimbali wakiwemo wabunge wameelimishwa kuhusu hifadhi ya mazingira kupitia semina, warsha, mikutano ya hadhara na mitandao ya kijamii.

29. *Mheshimiwa Spika*, elimu iliyotolewa ilihusu masuala yafuatayo: Katazo la matumizi ya mifuko ya Plastiki; Matumizi Salama ya Bioteknolojia ya Kisasa; Usimamizi wa Kemikali na Taka; Mpango wa Taifa wa Kupambana na Kuenea kwa hali ya Jangwa na Ukame; Mabadiliko ya Tabianchi; Mpango-Kazi wa Taifa wa Kupunguza Matumizi ya Zebaki kwa Wachimbaji Wadogo wa Dhahabu; Mkataba wa Minamata kuhusu Zebaki; Itifaki ya SADC ya usimamizi wa mazingira kwa ajili ya maendeleo endelevu; Marekebisho ya Kigali katika Itifaki ya Montreal kuhusu Kupunguza Uzalishaji na Matumizi ya Kemikali zinazodhibitiwa chini ya Itifaki hii; na Itifaki ya Ziada ya Nagoya-Kuala Lumpur kuhusu Uwajibikaji Kisheria na Fidia kwa Madhara

yanayoweza kutokea kutokana na Matumizi ya bioteknolojia ya kisasa.

Naibu Waziri Ofisi ya Makamu wa Rais (Muungano na Mazingira) Mhe. Mussa Sima akizungumza na wachimbaji wadoqo wa Sekenke 1 wilayani Iramba mkoani Singida alipofanya ziara ya kukaqua uzingatiaji wa sheria ya mazingira na kutoa elimu kuhusu madhara ya Zebaki.

Sera ya Taifa ya Mazingira ya mwaka 1997 na Mkakati wa Utekelezaji

30. Mheshimiwa Spika, mwaka jana nililiarifu Bunge lako Tukufu kuwa Ofisi inaendelea na mapitio ya Sera ya Mazingira ya Taifa ya Mwaka 1997 na Mkakati wa Utekelezaji. Katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi imeandaa rasimu ya mapitio ya Sera ya Taifa ya Mazingira ya Mwaka 1997 na Mkakati wake wa utekelezaji. Rasimu hiyo inatarajiwa

kuwasilishwa kwenye Baraza la Mawaziri kwa ajili ya maamuzi stahiki.

Mpango Kazi wa Taifa wa Usimamizi wa Mazingira na Mikakati ya Kuhifadhi Mazingira

31. Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa Sheria ya Usimamizi wa Mazingira ya Mwaka 2004, Ofisi ina jukumu la kuandaa Mpango Kazi wa Taifa wa Usimamizi wa Mazingira kila baada ya miaka mitano ambao utatumiwa na Serikali za Mitaa katika kuandaa Mipango ya Mazingira katika maeneo yao. Katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi imepitia na kuandaa Rasimu ya Mpango Kazi wa Taifa wa Usimamizi wa Mazingira wa mwaka 2019 – 2023 kufuatia kuisha muda wa Mpango Kazi wa Taifa wa Usimamizi wa Mazingira wa mwaka 2013 - 2018. Mpango Kazi huu unatarajiwa kukamilika mara baada ya Sera ya Taifa ya Mazingira kupitishwa.

Vilevile katika kipindi hiki, Ofisi imekamilisha mapitio ya Mkakati wa Hatua za Haraka za Hifadhi ya Ardhi na Vyanzo vya Maji wa mwaka 2019; na Mkakati wa Hatua za Haraka za Hifadhi ya Mazingira ya Bahari, Ukanda wa Pwani, Maziwa, Mito na Mabwawa wa mwaka 2019.

Mkakati na Mpango-Kazi wa Taifa wa Kukabiliana na Viumbe Vamizi (Invasive Species)

32. *Mheshimiwa Spika*, mwaka jana nililiarifu Bunge lako Tukufu kuhusu hatua zinazochukuliwa na Ofisi ya Makamu wa Rais kuandaa Mkakati na Mpango-Kazi wa Taifa wa kukabiliana na changamoto ya Viumbe Vamizi nchini. Katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi imekamilisha maandalizi ya Mkakati na Mpango-Kazi huu ambao pamoja na mambo mengine umeainisha hatua za kuchukua na majukumu ya kila mdau katika kukabiliana na changamoto hii.

Tathmini ya Mazingira Kimkakati (TMK)

33. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi imeendelea kutoa mafunzo ya Mwongozo wa Tathmini ya Mazingira Kimkakati nchini kwa Maafisa Mazingira wa Mikoa na Wilaya Nchi Nzima. Hadi sasa, mafunzo hayo yamefanyika katika Kanda nne (4) ambazo ni: Kanda ya Mashariki (Dar es Salaam, Morogoro, Pwani); Kanda ya Kati (Dodoma, Singida); Kanda ya Ziwa (Mwanza, Mara, Simiyu, Geita, Shinyanga, Kagera); na Kanda ya Kaskazini (Kilimanjaro, Arusha, Manyara, Tanga). Mafunzo haya yanahusu dhana na muktadha wa Tathmini ya Mazingira Kimkakati; mchakato wa Tathmini ya Mazingira Kimkakati; ushirikishwaji wa wadau katika tathmini; na mchakato wa kuidhinisha Ripoti ya Tathmini ya Mazingira Kimkakati. Hadi

kufikia mwezi Machi, 2020, mafunzo yametolewa kwa Maafisa Mazingira wapatao 150. Aidha, mafunzo haya yaliendeshwa sambamba na kusambaza nakala 450 za mwongozo kwa wadau katika Kanda husika. Katika kipindi hiki, pia Ofisi imefanya mapitio ya Taarifa tatu (3) za Tathmini ya Mazingira Kimkakati (TMK) ikijumuisha Mradi wa Kufua Umeme wa Maji wa Mwalimu Nyerere katika Bonde la Mto Rufiji, Mpango Kabambe wa Uendelezaji wa Jiji la Dodoma na Sera na Sheria ya Uvuvi wa Bahari Kuu.

Taarifa ya Tatu ya Hali ya Mazingira Nchini ya Mwaka 2019

34. *Mheshimiwa Spika*, mwaka jana pia nililiarifu Bunge lako Tukufu kuhusu hatua iliyofikiwa katika kuandaa rasimu ya Taarifa ya Tatu ya Hali ya Mazingira Nchini. Katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi imewasilisha Taarifa hii Bungeni kwa mujibu wa matakwa ya Sheria ya Usimamizi wa Mazingira ya Mwaka 2004. Taarifa hiyo pamoja na mambo mengine, imeonesha kuendelea kuwepo kwa uharibifu wa mazingira nchini licha ya juhudi zinazofanywa na Serikali na wadau mbalimbali. Hii inatokana na: kutozingatiwa kwa Sheria ya Usimamizi wa Mazingira na Kanuni zake katika ngazi mbalimbali; Uelewa mdogo wa wananchi; matumizi yasiyo endelevu ya rasilimali; na kuibuka kwa

changamoto mpya za kimazingira. Ofisi imechapisha taarifa hiyo na kuisambaza kwa wadau.

Maadhimisho ya Siku ya Mazingira Duniani

35. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi imeendelea na Maandalizi ya Maadhimisho ya Siku ya Mazingira Duniani ambayo huadhimishwa tarehe 5 Juni ya kila mwaka. Madhumuni ya maadhimisho ya siku hii ni kutoa fursa ya kukuza uelewa wa jamii kuhusu masuala mbalimbali ya mazingira na kuhamasisha jamii kuchukua hatua za makusudi za kuhifadhi mazingira kwa ustawi wa maisha ya sasa na baadae. Kwa mwaka 2019/20, maadhimisho hayo kitaifa yatafanyika mkoani Lindi na Kauli Mbiu ya Kitaifa ya Maadhimisho hayo itakuwa ***“Tutunze Mazingira: Tukabiliane na Mabadiliko ya Tabianchi”***. Aidha, katika maadhimisho ya mwaka huu, shughuli mbalimbali za kuhamasisha uhifadhi na utunzaji wa mazingira zitafanyika ikiwa ni pamoja na: kuendesha Kongamano la Mazingira na Mabadiliko ya Tabianchi; kufanya maonesho ya shughuli za uhifadhi na utunzaji wa mazingira kutoka kwa wadau; na utoaji wa Tuzo ya Rais ya Hifadhi Mazingira.

Tuzo ya Rais ya Hifadhi ya Mazingira

36. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi inaendelea na uratibu wa mchakato wa upatikanaji wa washindi wa Tuzo ya Rais ya Hifadhi ya Mazingira ambao kwa mwaka huu ushiriki wa wadau katika mashindano hayo umeongezeka kwa kuweka tuzo katika masuala ya uzalishaji endelevu viwandani; matumizi ya nishati mbadala ya kupikia; uchimbaji endelevu wa madini; kilimo endelevu; usimamizi wa taka; ufugaji endelevu, na Afya na Usafi wa Mazingira. Aidha, Tuzo hii inategemewa kutolewa katika kilele cha maadhimisho ya Siku ya Mazingira Duniani inayotarajiwa kufanyika tarehe 05 Juni, 2020 mkoani Lindi.

Mwongozo wa Matumizi ya Eneo la Hifadhi la Mita 60 kutoka kwenye Vyanzo vya Maji

37. *Mheshimiwa Spika*, Sheria ya Usimamizi wa Mazingira ya Mwaka 2004 inazuia shughuli za kudumu katika eneo la hifadhi ya mita 60 kutoka vyanzo vya maji na inampa mamlaka Waziri mwenye dhamana ya masuala ya mazingira kuandaa mwongozo wa matumizi endelevu wa eneo hilo. Katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi imeandaa Rasimu ya Mwongozo wa Mita 60 wa Kuhifadhi Vyanzo vya Maji. Rasimu hii inaainisha matumizi mbalimbali endelevu ya eneo la mita 60 kutoka vyanzo vya maji. Ofisi inaendelea kukusanya maoni

ya wadau kwa lengo la kuboresha Rasimu ya Mwongozo.

Kampeni ya Upandaji Miti

38. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi kwa kushirikiana na Ofisi ya Rais - TAMISEMI imeendelea kuratibu utekelezaji wa kampeni ya kitaifa ya upandaji na utunzaji wa miti inayoelekeza kila Halmashauri ya Wilaya kutenga maeneo na kupanda miti milioni 1.5 kila mwaka. Ofisi imefuatilia utekelezaji wa kampeni hii na kubaini kuwa jumla ya miti milioni **209.7** ilipandwa na miti iliyostawi ni milioni **153.2**, sawa na asilimia **72.6** ya miti iliyopandwa. Aidha, Mamlaka za Serikali za Mitaa zimebainisha changamoto zinazo kwamisha kufikiwa kwa malengo. Changamoto hizo ni pamoja na: upandaji wa miti isiyo rafiki katika baadhi ya maeneo na utunzaji hafifu wa miti iliyopandwa na uhaba wa upatikanaji wa maji katika baadhi ya maeneo. Katika kukabiliana na changamoto hizi, pamoja na mambo mengine Ofisi imefanya mapitio ya Mkakati wa kuhifadhi vyanzo vya maji na kupanda miti ili kuongeza ufanisi katika kutekeleza kampeni hii.

Waziri wa Nchi Ofisi ya Makamu wa Rais (Muungano na Mazingira) Mhe. Mussa Azzan Zungu akipanda mti eneo la Swaswa Minarani jijini Dodoma zoezi lililoratibiwa na Benki ya Taifa ya Biashara (NBC) ikiwa ni kulifanya jiji hilo kuwa kijani.

39. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi imeendelea kufuatilia na kuhamasisha utekelezaji wa kampeni ya kuifanya Dodoma kuwa ya kijani. Kampeni hiyo inatekelezwa na Halmashauri ya Jiji la Dodoma pamoja na Wakala wa Huduma za Misitu Tanzania (*Tanzania Forest Services-TFS*), na Benki ya Taifa ya Biashara (NBC). Katika kutekeleza kampeni hii, miti ipatayo 40,547 imepandwa na kuendelea kutunzwa katika kipindi hiki. Aidha, wadau kutoka Shirika la Hifadhi ya Mazingira Duniani (*World Wide Fund for Nature-WWF*) pamoja na *Vodacom Foundation* wameunga mkono juhudi hizi za Serikali kwa kuwezesha na kushiriki katika utekelezaji wa Kampeni hiyo. Ninatoa wito kwa wadau wengine wa

sekta binafsi na mashirika mengine kuiga mfano huo na kuwezesha utekelezaji endelevu wa kampeni ya kuifanya Dodoma kuwa ya kijani.

Matumizi ya Mifuko ya Plastiki

40. *Mheshimiwa Spika*, kufuatia Tamko la Serikali la Kupiga Marufuku Uzalishaji, Uingizaji, Uuzaji, Usambazaji na Utumiaji wa Mifuko ya Plastiki nchini kuanzia tarehe 1 Juni, 2019, kupitia Gazeti la Serikali Na.394 la tarehe 17 Mei, 2019, Ofisi imeendelea kusimamia na kufuatilia utekelezaji wa katazo hilo katika ngazi ya Kitaifa na Serikali za Mitaa.

41. *Mheshimiwa Spika*, vilevile katika kutekeleza katazo hilo, Ofisi ilitoa elimu kwa umma kupitia vipindi 113 vya redio na runinga; makala 20 kwenye magazeti; mabango 50; video fupi 30; na mitandao ya kijamii. Vilevile, semina mbili (2) kwa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Viwanda, Biashara na Mazingira na semina moja (1) kwa wana habari ziliendeshwa Sanjari na kutoa semina, warsha mbili (2) ziliandaliwa kwa maafisa mazingira wa mikoa 25 ya Tanzania Bara kwa lengo la kusimamia na kuhamasisha umma kuhusu utekelezaji wa katazo.

42. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi imehamasisha wazalishaji wa mifuko mbadala kuongeza uzalishaji ili kukidhi mahitaji ya watumiaji ambapo hadi sasa kuna jumla ya viwanda 26 nchini ambavyo

vinazalisha jumla ya tani 742.5 kwa mwezi. Aidha, jumla ya ajira za kudumu 365 na ajira za muda 983 zimezalishwa katika viwanda hivyo. Vilevile, takriban watu 50,000 wanajihusisha katika usambazaji wa mifuko hiyo.

43. *Mheshimiwa Spika*, katika ufuatiliaji wa Katazo hili, jumla ya tani 259.2 za mifuko ya plastiki zilikusanywa, kati ya hizo tani 86.7 zilirejelezwa kwenye viwanda mbalimbali, na tani 172.5 ziliteketezwa. Hata hivyo, kumekuwa na changamoto wakati wa utekelezaji wa katazo hilo ikiwemo kubadilisha matumizi ya vifungashio vya plastiki kuwa vibebeo vya bidhaa na uingizaji na uzalishaji wa mifuko mbadala isiyokidhi viwango (70GSM) vilivyowekwa na Shirika la Viwango Tanzania. Katika kukabiliana na changamoto hizi, jumla ya viwanda vitatu (3) vilibainika kuzalisha mifuko mbadala isiyokidhi viwango, hivyo kuchukuliwa hatua za kisheria ikiwemo kutozwa faini na kuzuiwa kuendelea na uzalishaji hadi watakapokidhi viwango vinavyotakiwa. Aidha, jumla ya maduka Saba (7) yalikutwa na mifuko isiyokidhi viwango na kuchukuliwa hatua za kisheria. Maduka hayo yalipatika katika mikoa ya Dodoma matano (5), Arusha moja (1) na Kigoma moja (1). Vilevile, wauzaji wadogo 10 katika mkoa wa Kagera walikamatwa na kuchukuliwa hatua za kisheria ikiwemo kuzuiwa kuendelea na uuzaji wa mifuko hiyo.

Usimamizi wa Taka Hatarishi

44. *Mheshimiwa Spika*, uzalishaji wa taka hatarishi nchini umekuwa unaongezeka mwaka hadi mwaka. Taka hizi zinajumuisha mafuta machafu kutoka kwenye mitambo na vyombo vya moto, betri chakavu, chuma chakavu, matairi yaliyotumika, taka za kemikali na taka zitokanazo na vifaa vya kielektroniki na umeme. Ili kudhibiti taka hizi na kulinda afya ya binadamu na mazingira, Ofisi kwa kushirikiana na Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira (NEMC) imekuwa inatoa vibali kwa makampuni na watu binafsi wanaojihusisha na kukusanya, kurejeleza na kusafirisha taka hatarishi kwa mujibu wa Sheria ya Usimamizi wa Mazingira, Sura 191 na Kanuni za Usimamizi wa Taka Hatarishi za Mwaka 2019. Aidha, kutokana na kasi kubwa ya kuongezeka kwa taka za kielektroniki, Ofisi imeandaa Kanuni mahsusi za Usimamizi wa Taka za Kielektroniki za Mwaka 2020 ili kuimarisha usimamizi wa taka hizo hapa nchini.

45. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi imefanya mapitio ya Kanuni za Usimamizi za Taka Hatarishi za Mwaka 2009 kwa lengo la kuimarisha mfumo wa usimamizi wa taka hatarishi nchini ambao pamoja na mambo mengine vibali vya taka hatarishi vitatolewa kwa njia ya kielektroniki. Kufuatia maboresho hayo, vibali 25 vya

taka hatarishi vimetolewa. Kati ya vibali hivyo 20 ni vya kukusanya, kusafirisha na kurejeleza hapa nchini na vibali vitano (5) ni vya kuingiza na kusafirisha nje ya nchi. Katika kipindi hiki, takribani tani 233,810 za taka hatarishi zimekusanywa na kurejelezwa.

Mfuko wa Mazingira wa Dunia (Global Environment Facility – GEF)

46. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2019/20, Ofisi imeendelea kuratibu shughuli za Mfuko wa Mazingira wa Dunia (*Global Environment Facility - GEF*) hapa nchini. Kwa mujibu wa taratibu za GEF, nchi zinazoendelea ambazo ni wanachama wa mikataba ya kimataifa ya hifadhi ya mazingira hutengewa fedha kwa ajili ya kuandaa na kutekeleza miradi ya mazingira. Utaratibu hufanyika kwa kila kipindi cha miaka minne (*GEF-Replenishment Cycle*). Katika Awamu ya Saba (7) ya GEF (2019 – 2023) nchi yetu imetengewa jumla ya Dola za Marekani milioni 24 ambapo asilimia 2 ya fedha hizo zitatumika kufadhili programu ya miradi midogo inayoandaliwa na asasi za kiraia. Aidha, upatikanaji wa fedha hizi, unategemea ubora wa maandiko ya miradi.

47. Mheshimiwa Spika, kipindi hiki, Ofisi kwa kushirikiana na wadau inaandaa maandiko ya miradi mitano (5) kwa ajili ya ufadhili wa GEF, ikiwa ni pamoja na:

- i. *Food System, Land Use and Restoration (FOLUR) Impact Program for Productive Areas.* Mradi huu una thamani ya dola za Marekani milioni **5.5** na utatekelezwa na Wizara ya Maliasili na Utalii katika wilaya za Kilombero (Morogoro), na Kaskazini A na Kaskazini B (Zanzibar);
- ii. *Building Resilience Through Sustainable Land Management and Climate Change Adaptation in Dodoma.* Mradi huu una thamani ya dola za Marekani **7.0** na utatekelezwa na Jiji la Dodoma;
- iii. *Integrated Landscape Management in The Dry Miombo Woodlands In Tanzania.* Mradi huu una thamani ya dola Marekani milioni **5.5** na utatekelezwa na Wakala wa Huduma za Misituta Tanzania (TFS) katika wilaya za Kaliua (Tabora) na Mlele (Katavi);
- iv. *Biodiversity Conservation, Sustainable Land Management, and Enhanced Water Security in The Lake Tanganyika Basin.* Mradi huu una thamani ya dola za Marekani milioni **4.0** na utatekelezwa na Ofisi ya Makamu wa Rais katika Mikoa ya Kigoma, Rukwa na Katavi; na
- v. Programu ya Ufadhili wa Miradi Midogo yenye thamani ya dola za Marekani milioni **2.0** (*GEF Small Grants Programme*).

Mfuko wa Mabadiliko ya Tabianchi (Green Climate Fund – GCF)

48. *Mheshimiwa Spika*, katika mwaka 2019/20, Ofisi imeendelea kuhamasisha Taasisi za Umma na Sekta Binafsi hapa nchini kuomba ithibati (*accreditation*) ya kusimamia fedha za miradi ya mabadiliko ya tabianchi zinazotolewa na Mfuko wa Mabadiliko ya Tabianchi. Kupitia uhamasishaji huo Benki ya CRDB imepata ithibati mwezi Novemba, 2019, hivyo kuwa na uwezo kusimamia fedha za miradi kwa ufadhili wa Mfuko huo. Hatua hii itasaidia kuongeza ushiriki wa Sekta Binafsi katika kukabiliana na mabadiliko ya tabianchi hapa nchini.

49. *Mheshimiwa Spika*, napenda kutumia nafasi hii kuipongeza Benki ya CRDB kwa mafanikio haya ambayo yatasaidia upatikanaji wa mikopo yenye masharti nafuu kwa miradi inayolenga kukabiliana na mabadiliko ya tabianchi hapa nchini. Natoa wito kwa wadau kutumia fursa hii kushirikiana na Benki ya CRDB kuandaa na kutekeleza miradi itakayosaidia kutunza mazingira na kukabiliana na mabadiliko ya tabianchi.

Uratibu na Utekelezaji wa Mikataba ya Kikanda na Kimataifa ya Mazingira

50. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi kwa kushirikiana na Wizara za Kisekta na Washirika wa Maendeleo, imeratibu na kutekeleza Mikataba ya Kikanda na Kimataifa ya mazingira ifuatavyo: -

i) Itifaki ya Jumuiya ya Nchi za Kusini mwa Afrika SADC kuhusu Usimamizi wa Mazingira kwa ajili ya Maendeleo Endelevu

51. Mheshimiwa spika, katika kipindi cha mwaka 2019/20 nililiarifu Bunge lako Tukufu kuwa Ofisi ilikuwa inaratibu mchakato wa kuridhia Itifaki ya SADC kuhusu Usimamizi wa Mazingira kwa ajili ya Maendeleo Endelevu. Napenda kukutaarifu kuwa Ofisi ilikamilisha mchakato huo na Bunge lako Tukufu liliridhia Itifaki hiyo tarehe 13 Novemba, 2019. Kwa kuridhia Itifaki hii, nchi yetu itanufaika na usimamizi wa pamoja wa rasilimali zinazovuka mipaka baina ya nchi wanachama.

Mawaziri pamoja na Washiriki wa Mkutano wa Mawaziri wa Sekta ya Mazingira, Maliasili na Utalii wa Nchi Wanachama wa SADC wakimsikiliza Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania Mhe. Samia Suluhu Hassan alipokuwa akifungua Mkutano huo 25 Oktoba, 2019 Katika Ukumbi wa AICC Jijini Arusha.

Mkataba wa Umoja wa Mataifa wa Mabadiliko ya Tabianchi na Makubaliano ya Paris

52. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi imeendelea kuratibu utekelezaji wa Mkataba wa Mabadiliko ya Tabianchi, na Makubaliano ya Paris nchini. Katika kipindi hiki, Ofisi imeandaa Mchango wa Kitaifa wa Kukabiliana na Mabadiliko ya Tabianchi (*Nationally Determined Contributions- NDCs*) na Mpango wake wa Utekelezaji ikiwa ni sehemu ya utekelezaji wa Makubaliano ya Paris. Vilevile, katika kipindi hiki, Ofisi inafanya mapitio ya Mkakati wa Kitaifa wa Mabadiliko ya Tabianchi (2012 – 2018) na Mpango

wa Taifa wa Kuhimili Athari za Mabadiliko ya Tabianchi. Sambamba na mapitio hayo, Ofisi kwa kushirikiana na wadau inaandaa Taarifa ya Tatu ya Utekelezaji wa Mkataba wa Mabadiliko ya Tabianchi.

Naibu Waziri Mussa Sima akizungumza kwenye Mkutano wa 25 wa Mawaziri wa Nchi Wanachama wa Mkataba wa Umoja wa Mataifa kuhusu Mabadiliko ya Tabianchi jijini Madrid nchini Hispania mwezi Desemba 2019.

53. Mheshimiwa Spika, chini ya Mkataba huu, Ofisi inaendelea kutekeleza miradi miwili (2) ya kuhimili athari za Mabadiliko ya Tabianchi. Miradi hiyo ni: -

- a) Mradi wa Kuhimili Athari za Mabadiliko ya Tabianchi kupitia Hifadhi ya Ikolojia. Mradi huu unatekelezwa katika Wilaya za Mvomero (Morogoro), Simanjiro (Manyara), Kishapu (Shinyanga), Mpwapwa (Dodoma) na Kaskazini A, (Kaskazini Unguja) kwa gharama ya Shilingi **bilioni 17.4** kwa kipindi cha miaka mitano

kuanzia mwaka 2017 chini ya Mfuko wa Mazingira wa Dunia (GEF). Shughuli zilizotekelezwa katika kipindi hiki ni: kufanya utafiti na tathmini ya athari za Mabadiliko ya Tabianchi katika maeneo ya mradi; Kuandaa Mfumo wa Kusimamia na Kueneza Maarifa ya Kuhimili Athari za Mabadiliko ya Tabianchi; kutoa mafunzo kwa Viongozi na Wataalam 76 kutoka Wizara za Kisekta, Taasisi za Elimu ya juu, Asasi za Kiraia na Sekta binafsi kuhusu namna ya kuhimili athari za mabadiliko ya tabianchi kwa kutumia mifumo ya Ikolojia; na kuandaa Mkakati wa Ufuatiliaji na Tathmini shirikishi kuhusu huduma za mifumo ikolojia; na kutoa mafunzo ya utengenezaji na matumizi ya Majiko banifu kwa wananchi kutoka Wilaya za Kishapu (40) na Simanjiro (42).

- b) Mradi wa Kusaidia Kujenga Uwezo wa Taasisi na Jamii Kuhimili Athari za Mabadiliko ya Tabianchi Kwenye Maeneo ya Kaskazini mwa Nchi Unaotekelezwa katika wilaya za Mwanga na Same (Kilimanjaro). Mradi huu unatekelezwa kwa gharama ya shilingi **bilioni 1.2** chini ya ufadhili wa Benki ya Maendeleo ya Afrika (AfDB) katika kipindi cha miaka miwili kuanzia 2018. Shughuli zilizotekelezwa katika kipindi hiki ni: ukarabati wa mita 350 kati ya 1,800 za mfereji wa umwagiliaji katika Kijiji cha Mabilioni (Same);

kutoa mafunzo kwa wanakijiji 30 kuhusu kilimo endelevu cha umwagiliaji katika kijiji cha Mabilioni (Same); na kutoa mafunzo kwa wanakijiji 30 kuhusu matumizi endelevu ya maji katika Vijiji vya Jipe, Makuyuni na Kambi ya Simba; na kuandaa Mpango wa Ufuatiliaji na Tathmini wa utekelezaji wa mradi.

54. Mheshimiwa Spika, pamoja na miradi inayoendelea kutekelezwa chini ya Mkataba wa Mabadiliko ya Tabianchi, maandiko ya miradi mitatu (3) yapo katika hatua mbalimbali ya kukamilishwa. Maandiko haya ni: Mradi wa Utayari wa Nchi Kuimarisha Uwezo wa Ofisi ya Makamu wa Rais na Uandaaji Wa Programu za Nchi Kuhusu Masuala ya Kuhimili Mabadiliko ya Tabianchi (*Tanzania Readiness Support for National Designated Authority (NDA) Strengthening and Country Programming*); Mradi wa Kuhuisha Masuala ya Kuhimili Mabadiliko ya Tabianchi katika Mipango ya Maendeleo ya Nchi (*Integrating Climate Change Adaptation into Tanzania's Planning Processes*); na Mradi wa Kupunguza Uzalishaji wa Gesijoto katika Sekta ya Misititu (*Reduced Emission from Deforestation and Forest Degradation - REDD+*) unaolenga kujenga uwezo wa Taasisi za Serikali katika kusimamia masuala ya hewa ukaa.

ii) Mkataba wa Umoja wa Mataifa wa Kupambana na Kuenea kwa Hali ya Jangwa na Ukame

55. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2019/20, Ofisi imeendelea kuratibu utekelezaji wa Mkataba wa Kupambana na Kuenea kwa Hali ya Jangwa na Ukame. Shughuli zilizofanyika katika kipindi hiki ni: Kuweka malengo ya kupunguza uharibifu wa ardhi (*Land Degradation Neutrality Target Setting*) ifikapo mwaka 2030. Ili kufikia malengo hayo, kazi zilizoanza kufanyika ni pamoja na: Kubainisha Ukanda wa Maeneo Kame nchini; kufanya mapitio ya Mpango-Kazi wa Taifa wa Kupambana na Kuenea kwa Hali ya Jangwa na Ukame; na Kuandaa maandiko mawili (2) ya miradi na kuwasilisha kwenye Sekretarieti ya Mkataba. Maandiko hayo ni: - Programu ya Utekelezaji wa Malengo ya Kupunguza Uharibifu wa Ardhi Nchini; na Mradi wa Kupambana na Kuenea kwa Hali ya Jangwa na Ukame Chini ya SADC. Vilevile, Ofisi inaratibu mapitio ya Mpango wa Taifa wa Kuhimili Hali ya Jangwa na Ukame kwa ufadhili wa Sekretarieti ya Mkataba.

iii) Mkataba wa Hifadhi ya Bioanuai

56. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2019/20, Ofisi imeendelea kuratibu utekelezaji wa Mkataba wa Hifadhi wa Bioanuai. Katika kipindi hiki, Ofisi imeratibu mchakato wa kuridhia Itifaki ya Ziada ya Nagoya-Kuala Lumpur Kuhusu Uwajibikaji Kisheria

na Fidia kwa Madhara Yanayoweza Kutokea Kutokana na Matumizi ya Bioteknolojia ya Kisasa. Itifaki hii iliridhiwa na Bunge lako Tukufu tarehe 16 Septemba, 2019. Kwa kuridhia Itifaki hii, nchi yetu inaungana na Jumuiya ya Kimataifa katika kusimamia uwajibikaji kisheria na fidia kwa madhara yanayoweza kutokea kutokana na matumizi ya bioteknolojia ya kisasa.

57. Mheshimiwa Spika, Ofisi kwa kutumia wakaguzi wa matumizi salama ya bioteknolojia ya kisasa imeendelea kusimamia na kukagua shughuli za utafiti wa zao la mahindi lililofanyiwa mabadiliko ya kijenetiki katika kituo cha utafiti wa kilimo Makutupora, Dodoma. Aidha, Ofisi imeendelea kutoa elimu kwa wadau mbalimbali ikiwemo Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Viwanda, Biashara na Mazingira kuhusu matumizi salama ya bioteknolojia ya kisasa. Sambamba na hili, Ofisi imetoa elimu kuhusu matumizi salama ya bioteknolojia ya kisasa kwa wananchi takriban 1,500 wakati wa maadhimisho ya siku ya wakulima (Nane Nane) katika Kanda za Mashariki, Kati na Ziwa.

58. Mheshimiwa spika, chini ya Mkataba huu, Ofisi inatekeleza mradi wa kuhifadhi mazingira ya Bonde la Ziwa Nyasa unaofadhiliwa na Mfuko wa Mazingira wa Dunia (*Global Environment Facility – GEF*) kwa gharama ya Shilingi bilioni **2.9**. Mradi huu unatekelezwa kwa kipindi cha miaka mitatu (3) na

unatarajiwa kukamilika mwaka 2021. Lengo la Mradi ni kuhifadhi mazingira katika Bonde la Ziwa Nyasa na kuboresha hali ya maisha ya jamii inayozunguka eneo hilo. Mradi huu unatekelezwa katika Halmashauri za Ludewa na Makete (Mkoani Njombe), Kyela (Mkoani Mbeya), Nyasa na Mbinga (Mkoani Ruvuma).

59. *Mheshimiwa spika*, katika kipindi hiki shughuli zifuatazo zimetekelwa: Kuandaa Mpango wa Matumizi ya Ardhi katika vijiji vitatu (3) katika Halmashauri tano (5) zinazotekeleza mradi; Warsha ya kukuza uelewa wa usimamizi endelevu wa ardhi ya Bonde la Ziwa Nyasa kwa wataalamu 20 kwa Wilaya zote zinazotekeleza Mradi; kuendesha mafunzo kwa vikundi 15 vya wakulima katika maeneo ya mradi kwa lengo la kufikisha elimu kwa jamii inayozunguka eneo la Bonde la Ziwa Nyasa ambapo jumla ya wakulima 200 walielimishwa kuhusu uandaaji wa bustani za miche ya miti; kutengeneza mizinga ya nyuki; na kilimo bora cha ngano, mpunga na korosho. Aidha, jumla ya miti 9,540 ilipandwa kwenye maeneo yaliyoharibiwa.

Kitalu cha miche ya miti kwa ajili ya kupandwa katika maeneo yenye uharibifu wa ardhi utokanao na shughuli za kibinadamu katika Bonde la Ziwa Nyasa.

iv) Mkatoba wa Nairobi Kuhusu Hifadhi, Usimamizi na Uendelezaji wa Mazingira ya Bahari na Ukanda wa Pwani ya Magharibi ya Bahari ya Hindi

60. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi imeendelea kuratibu utekelezaji wa Mkatoba wa Nairobi na Itifaki zake. Katika kipindi hiki, Ofisi imeratibu na kusimamia shughuli za awali za utekelezaji wa Mpango Mkakati wa Kuzuia Uchafuzi wa Mazingira ya Bahari na Ukanda wa Pwani Magharibi ya Bahari ya Hindi. Kupitia mpango huu, Tanzania imefanikiwa kupata ufadhili wa miradi ya mfano (*demonstration projects*) mitatu (3) kati ya maandiko manne (4) yaliyowasilishwa Sekretarieti ya Mkatoba. Miradi iliyopata ufadhili ni kama ifuatavyo:

- i. *Sustainable Catchment Management Through Enhanced Environmental Flow Assessment and Implementation for the Protection of Western Indian Ocean From Land-Based Sources and Activities in Tanzania.* Mradi huu unatekelezwa na Baraza la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira (NEMC) kwa kushirikiana na Chuo Kikuu cha Sokoine cha Kilimo (SUA) na kutekelezwa katika maeneo ya vyanzo vya maji vya Wilaya ya Mbarali - Bonde la Mto Rufiji. Gharama za Mradi huu ni Dola za Marekani **190,000**.
- ii. *Designing Sustainable Community-Based Mangrove Harvesting and Restoration Models in Rufiji Delta, Tanzania (Desemba, 2019 – Aprili, 2021).* Mradi huu utatekelezwa katika Halmashauri ya Wilaya ya Kibiti na unasimamiwa na Taasisi ya Sayansi za Bahari ya Chuo Kikuu cha Dar es Salaam. Gharama za Mradi huu ni Dola za Marekani **102,650**; na
- iii. *Upscaling and Application of Msingini Waste Water Treatment Facility Model in Chake Chake Town, Pemba.* Mradi huu unasimamiwa na Ofisi ya Makamu wa Pili wa Rais, Zanzibar na unatekelezwa na Halmashauri ya Manispaa ya Chakechake – Pemba. Gharama za Mradi huu ni Dola za Marekani **298,500**.

Mkataba wa Vienna na Itifaki ya Montreal Kuhusu Kemikali Zinazomong'onyoa Tabaka la Ozoni

61. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi imeendelea kuratibu utekelezaji wa Mkataba wa Vienna na Itifaki ya Montreal Kuhusu Udhibiti wa Kemikali Zinazomong'onyoa Tabaka la Ozoni. Katika kipindi hiki, Ofisi iliratibu mchakato wakuridhia Marekebisho ya Kigali chini ya Itifaki ya Montreal Kuhusu Kupunguza Uzalishaji na Matumizi ya Kemikali Jamii ya *Hydrofluorocarbons-HFCs*. Marekebisho haya yaliridhiwa na Bunge lako Tukufu tarehe 13 Novemba, 2019. Vilevile, Nchi yetu iliungana na Jumuiya ya Kimataifa kuadhimisha Siku ya Ozoni Duniani ambayo huadhimishwa tarehe 16 Septemba kila mwaka. Kwa upande wa nchi yetu, maadhimisho hayo kitaifa yalifanyika Jijini Dar es Salaam kwa kutoa elimu kuhusu umuhimu wa kuhifadhi Tabaka la Ozoni na udhibiti wa kemikali zinazomong'onyoa tabaka hilo.

62. Mheshimiwa Spika, chini ya Itifaki ya Montreal, Ofisi imetekeleza Mradi wa Kujenga Uwezo wa Kitaasisi katika Kutekeleza Itifaki ya Montreal. Mradi huu unafadhiliwa na Mfuko wa Utekelezaji wa Itifaki ya Montreal (*Multilateral Fund for Implementation of Montreal Protocol*) kupitia Shirika la Umoja wa Mataifa la Mazingira (UNEP) kwa gharama ya Shilingi milioni **213.9** katika kipindi cha miaka miwili (2017 hadi 2019) na umekamilika. Katika kipindi hiki,

shughuli zilizotekelezwa ni pamoja na: kuendesha mafunzo kwa maafisa forodha 31 kutoka katika vituo vya mipakani; na maafisa sheria kutoka taasisi tano (5) zinazosimamia Sheria katika kudhibiti uingizwaji wa kemikali zinazodhibitiwa chini ya Mkataba wa Montreal; Kuendesha mafunzo kwa mafundi mchundo 80 kuhusu teknolojia mpya na njia sahihi za kuhudumia vifaa vinavyotumia kemikali zinazoharibu Tabaka la Ozoni.

v) *Mkataba wa Basel kuhusu Udhibiti wa Usafirishaji na Utupaji wa Taka Hatarishi Kati ya Nchi na Nchi*

63. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi imeendelea kuratibu utekelezaji wa Mkataba wa Basel Kuhusu Udhibiti wa Usafirishaji na Utupaji wa Taka za Sumu Kati ya Nchi na Nchi. Katika kipindi hiki, Ofisi imeendelea kutoa elimu kwa umma kupitia vyombo vya habari kuhusu taratibu za udhibiti wa taka hatarishi na taratibu zinazotakiwa kisheria ili kusafirisha taka nje ya nchi kwa madhumuni mbalimbali ambapo, jumla ya tani 182 zimesafirishwa nje ya nchi.

vi) Mkataba wa Stockholm kuhusu Udhhibiti wa Kemikali Zinazodumu Katika Mazingira kwa Muda Mrefu

64. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi imeendelea kutekeleza Mkataba wa Stockholm Kuhusu Udhhibiti wa Kemikali Zinazodumu Katika Mazingira kwa Muda Mrefu. Chini ya Mkataba huu, Ofisi imeandaa na kutekeleza Mpango wa Kitaifa wa Utekelezaji wa Mkataba wa Stockholm wa Mwaka 2018 – 2023 unaohusu Kemikali Zinazodumu Katika Mazingira kwa Muda Mrefu. Mpango huu unafadhiliwa na Mfuko wa Mazingira wa Dunia (GEF) kwa gharama ya Shilingi bilioni **1.8** chini ya usimamizi wa Shirika la Mazingira la Umoja wa Mataifa (UNEP).

65. Mheshimiwa Spika, chini ya mpango huu, Ofisi iliratibu zoezi la ukusanyaji wa jumla ya sampuli 553 za mafuta ya transfoma zinazokisiwa kuwa na kemikali ya *Polychlorinated Biphenyls (PCBs)* ambazo zinadumu katika mazingira kwa muda mrefu na hivyo kuhatarisha afya ya binadamu na mazingira. Sampuli hizi zilikusanywa kutoka katika mikoa ya Dodoma, Singida, Mwanza, Kilimanjaro, Arusha, Tanga, Pwani, Dar es Salaam na Morogoro na kwa pande wa Zanzibar, katika Mikoa ya Mjini Magharibi - Unguja na Kaskazini Pemba. Kati ya sampuli zilizokusanywa, sampuli 22 zilibainika kuwa na kemikali ya PCBs. Kemikali hii ni mojawapo ya kemikali zinazodhibitiwa chini ya Mkataba wa

Stockholm ambazo zinapaswa kuondoshwa kwenye matumizi ifikapo mwaka 2025.

66. *Mheshimiwa Spika*, sanjari na zoezi hili, Ofisi kwa kushirikiana na Shirika la Umeme Tanzania (TANESCO) imeendelea kuelimisha jamii kuhusu madhara yatokanayo na kemikali ya PCBs ambapo elimu ilitolewa kwa wananchi takriban 810. Vilevile, wafanyakazi 45 wa TANESCO walipewa mafunzo mahsusi ya namna bora ya kudhibiti kemikali hii. Mafunzo hayo yalitolewa katika mikoa 9 ambayo ilionekana kuwa na kiwango kikubwa cha Transfoma zenye mafuta yenye kemikali aina ya PCBs.

Wafanyakazi wa Shirika la Umeme Tanzania (TANESCO) wakiwa katika picha ya pamoja na Kaimu Mkurugenzi Msaidizi wa Mazingira Bi. Kemilembe Mutasa (mbele katikati) mara baada ya kumalizika kwa mafunzo ya udhibiti wa kemikali aina ya PCB iliyopo kwenye mafuta ya transfoma.

67. Mheshimiwa Spika, Ofisi imekamilisha na kuanza kutekeleza Mkakati wa Taifa wa Usimamizi wa Kemikali na Taka Hatarishi wa mwaka 2020 – 2025; na kukamilisha Mfumo wa Kieletroniki wa Upatikanaji wa Taarifa za Kemikali na Taka Nchini (*Chemicals and Waste Information Management System*). Hatua inayoendelea kwa sasa ni kutoa mafunzo kwa wataalam watakaokuwa wanatumia mfumo huo.

68. Mheshimiwa Spika, Ofisi inatekeleza Mpango wa Kimataifa wa Ufuatiliaji wa Madhara ya Kemikali Zinazodumu Katika Mazingira Kwa Muda Mrefu (2017 – 2020). Kupitia Mpango huu, Ofisi kwa kushirikiana na Mamlaka ya Maabara ya Mkemia Mkuu ilikusanya sampuli 55 za maziwa ya wamama wanaonyonyesha na kutumwa nchini Ujerumani kwa ajili ya uchunguzi wa kimaabara ili kubaini kiwango cha kemikali zinazodumu katika mazingira kwa muda mrefu. Sampuli hizi zilichukuliwa katika mikoa ya Mbeya, Pwani, Arusha, Mwanza na Dodoma. Vilevile, sampuli 44 za hewa zilichukuliwa katika Mkoa wa Pwani na kutumwa nchini Uholanzi na Sweden kwa ajili ya uchunguzi wa kimaabara ili kubaini kiwango cha kemikali hizi katika hewa. Matokeo ya uchunguzi yatachangia katika uandaaji wa mipango na mikakati ya kukabiliana na athari za kemikali hizi kwa lengo la kuhifadhi mazingira na kulinda afya ya binadamu.

vii) Mkataba wa Minamata Kuhusu Usimamizi wa Zebaki

69. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2019/20, Ofisi imeratibu mchakato wa kuridhia Mkataba wa Minamata kuhusu Usimamizi wa Zebaki. Mkataba huu umeridhiwa na Bunge lako Tukufu tarehe 16 Septemba, 2019. Aidha, katika kipindi hiki, Ofisi kwa kushirikiana na wadau imeandaa na kuanza kutekeleza Mpango-Kazi wa Kitaifa wa Kupunguza Matumizi ya Zebaki kwa Wachimbaji Wadogo wa Dhahabu (2020 – 2025). Mpango-Kazi huu unalenga kupunguza matumizi ya Zebaki kwa asilimia 30 ifikapo 2025. Katika kipindi hiki, Ofisi ilitoa elimu kwa umma kuhusu madhara yatokanayo na Zebaki kwa afya ya binadamu na mazingira katika mikoa ya Mara, Geita, Shinyanga na Singida hususan katika maeneo ya wachimbaji wadogo wa dhahabu. Vilevile, Ofisi imeandaa Kanuni za Udhhibiti na Usimamizi wa Zebaki za Mwaka 2020 za Kusimamia na Kudhibiti Matumizi ya Zebaki na Viambata Vyake.

70. Mheshimiwa Spika, mwezi Machi, 2020 nilifanya ziara katika maeneo ya uchimbaji wa madini ya dhahabu katika migodi mikubwa ya Geita (*Geita Gold Mine-GGM*) na Buhemba, Mara na maeneo ya wachimbaji wadogo ya Sirorisimba, Nyarugusu na Mgusu iliyopo mkoani Mara kwa lengo la ufuatiliaji wa

utekelezaji na uzingatiaji wa Sheria ya Mazingira ya Mwaka 2004 katika shughuli za uchimbaji wa madini. Aidha, nilipata fursa ya kutoa elimu kuhusu madhara ya matumizi ya kemikali ya Zebaki katika shughuli za uchenjuaji wa dhahabu.

BARAZA LA TAIFA LA HIFADHI NA USIMAMIZI WA MAZINGIRA

Uzingatiaji na Usimamizi wa Sheria ya Mazingira Sura ya 191

71. Mheshimiwa Spika, Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira, kama msimamizi mkuu wa uzingatiaji na utekelezaji wa Sheria ya Usimamizi wa Mazingira Sura 191, limeendelea kutekeleza majukumu yake ili kuhakikisha sheria hii inazingatiwa ipasavyo katika kutekeleza shughuli za maendeleo hapa nchini.

Ukaguzi wa Maeneo ya Uwekezaji na Mazingira

72. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2019/20, Baraza limefanya ukaguzi katika miradi 1,132 ili kutathmini uzingatiaji wa Sheria ya Mazingira nchini. Kaguzi hizo zilifanyika katika shughuli za kiuchumi na kijamii ambazo zinaweza kuwa na athari kwa mazingira. Aidha, katika kipindi hiki, Baraza limepokea malalamiko 257 kuhusu uchafuzi wa Mazingira na kufanya ufuatiliaji kuhusu malalamiko hayo.

73. *Mheshimiwa Spika*, ukaguzi uliofanyika ulibaini changamoto za kimazingira zifuatazo: kutiririsha majitaka kwenye vyanzo vya maji na makazi ya watu; Matumizi yasiyo endelevu ya rasilimali kama misitu ya asili kwa ajili ya kuni na ujenzi; Ukosefu wa mifumo ya kuhifadhi taka ngumu; Uzalishaji wa hewa chafu; Uzalishaji na usambazaji wa mifuko mbadala isiyokidhi viwango; Upigaji wa kelele na mitetemo zaidi ya viwango vinavyoruhusiwa kimazingira; na mazingira yasiyo salama katika baadhi ya machinjio mfano ukosefu wa maji safi, vyoo, kuzagaa kwa takangumu na maji taka. Sababu zilizoainishwa na Baraza ambazo kwa kiasi kikubwa zimekuwa chanzo cha matatizo haya ni pamoja na kutokuzingatiwa kwa taratibu za Mipango Miji.

74. *Mheshimiwa Spika*, Baraza kwa kushirikiana na Mamlaka za Serikali za Mitaa na Jeshi la Polisi limetoa maagizo na maelekezo katika kukabiliana na changamoto hizo. Vile vile, Baraza limechukua hatua mbalimbali zikiwemo kufungua mashitaka ya uchafuzi wamazingira, kuelimisha wahusika, kutoa amri za kurekebisha, amri za katazo na kutoa adhabu kwa mujibu wa sheria ya Mazingira na Kanuni zake. Amri na makatazo 79 kwa wavunja sheria ya mazingira zimetolewa na kufuatiliwa. Aidha, Baraza linaendelea kusimamia kesi 12 zinazohusu makosa mbalimbali ya kimazingira.

Udhibiti wa Mifuko ya Plastiki

75. Mheshimiwa Spika, Baraza kwa kushirikiana na Shirika la Viwango Tanzania (TBS), Jeshi la Polisi na Serikali za Mitaa pamoja na taasisi limeendelea kutekeleza Kanuni za Usimamizi wa Mazingira zilizopiga Marufuku Uingizaji, Uzalishaji, Usafirishaji na Utumiaji wa Mifuko ya Plastiki za Mwaka 2019. Katika kipindi hiki, Baraza limeendelea kufanya ufuatiliaji wa utekelezaji wa katazo hilo kwa kutoa elimu na kusimamia uteketezaji na urejelezaji wa mifuko ya plastiki iliyopigwa marufuku na mifuko mbadala ambayo haijakidhi viwango. Baraza lilikumbana na changamoto ya kuendelea kwa uzalishaji wa vifungashio laini vya plastiki ambavyo hutumika kama mifuko mbadala.

Mkurugenzi Mkuu wa Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira (NEMC), Dkt. Samuel Gwamaka (katikati) akioneshwa moja ya aina ya karatasiinayozalishwa na kiwanda cha Mufindi paper Mills Ltd (MPM), Kiwanda hicho kina uwezo wa kuzalisha malighafi kwa ajili ya mifuko mbadala ya kubebea bidhaa pamoja na vifungashio.

76. Mheshimiwa Spika, mwezi Januari 2020, Baraza liliendelea na udhibiti wa uzalishaji na usambazaji wa mifuko mbadala aina ya *non-woven* isiyokidhi viwango. Jumla ya watu 268 walikamatwa wakihusishwa na makosa mbalimbali yaliyoainishwa katika Kanuni za Usimamizi wa Mazingira ikiwa ni pamoja na Kanuni ya Marufuku ya Uingizaji, Uzalishaji, Usafirishaji na Utumiaji wa Mifuko ya Plastiki za Mwaka 2019.

77. Mheshimiwa Spika, Baraza kwa kushirikiana na Idara ya Kemia ya Chuo Kikuu cha Dar es Salaam, linafanya utafiti kuhusu ubora na viwango vinavyotakiwa kuzingatiwa katika utengenezaji wa mifuko mbadala ya *non-woven (physical and chemical properties)* ili kujua uwezo wa mifuko hiyo kuoza (*biodegradability*).

Shughuli za Wachimbaji Wadogo

78. Mheshimiwa Spika, shughuli za wachimbaji wadogo wa madini zina changamoto kwa afya ya jamii hususan, madhara yatokanayo na matumizi ya Zebaki na udhibiti duni wa taka ngumu na taka za sumu katika mazingira. Katika hatua za awali, Baraza limeshirikisha wadau muhimu ikiwa ni pamoja na Wizara ya Madini, Tume ya Madini, Wizara ya Maji, Wataalam wa Mazingira wa Mikoja, na Maafisa Mazingira wa Halmashauri ili kutafuta ufumbuzi wa changamoto za uchafuzi wa mazingira utokanao na

shughuli za wachimbaji wadogo. Vile vile, Baraza limeendelea kufanya kaguzi za mara kwa mara katika maeneo ya wachimbaji wadogo katika mikoa ya Singida, Geita, Mwanza na Mara ili kuhakikisha uzingatiaji wa sheria ya mazingira na Kanuni zake.

Udhibiti wa Taka Hatarishi

79. *Mheshimiwa Spika*, ili kuzuia na kupunguza athari zitokanazo na taka zenye madhara, Baraza kwa kushirikiana na Taasisi ya Dawa na Vifaa Tiba limeratibu na kusimamia uteketezaji wa madawa na kemikali zilizokwisha muda wake wa matumizi. Katika zoezi hilo, jumla ya Tani 464, Lita 219,740.5 na Katoni 320,444 za madawa na kemikali zilizokwisha muda wake ziliteketezwa katika Mitambo ya uteketezaji iliyopo *Tindwa Medical and Health Services - Kisarawe, Safe Waste Incinerator - Mkuranga*, Mgoji wa dhahabu wa Bulyangh'ulu - Kahama na Chisai - Kibaha katika kipindi hicho.

80. *Mheshimiwa Spika*, Baraza lilishiriki katika zoezi la ukaguzi wa makasha 148 ya vyuma chakavu yaliyokuwa yanatakiwa kusafirishwa nje ya nchi. Ukaguzi wa makasha hayo ulifanyika kati ya tarehe 11 Septemba na 12 Oktoba, 2019. Lengo la zoezi hili ni kuhakiki uwiano wa taarifa zilizo wasilishwa na aina na kiwango cha vyuma chakavu vilivyo kwenye makasha hayo. Aidha, katika zoezi hilo, makasha 127 yalikutwa na makosa mbalimbali ikiwa ni pamoja

na tofauti kati ya mzigo halisi na maelezo yaliyo katika nyaraka. Kufuatia makosa hayo, hatua stahiki kwa mujibu wa Sheria ya Usimamizi wa Mazingira ya mwaka 2004 ikiwemo kutozwa faini, zilichuliwa dhidi ya Makampuni sita 6 yaliyokaguliwa na kukutwa na makosa. Aidha, katika kipindi hiki, Baraza lilipokea maombi 120 ya vibali vya kusafirisha taka zenye madhara na kuyachambua na kufanya ukaguzi kwa wale waliokidhi vigezo vibali 57 vilitolewa.

Shehena ya taka hatarishi iliyokamatwa katika kiwanda cha Steelcom jijini Dar es Salaam baada kusafirishwa bila kibali wala leseni ya Serikali.

Tathmini ya Athari kwa Mazingira (TAM)

Usajili wa Miradi na Utoaji wa Vyeti vya Mazingira

81. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2019/20, Baraza limesajili jumla ya Miradi 887 (Miradi 556 ya Tathmini za Athari kwa Mazingira (*Environmental Impact Assessment*) na Miradi 331 ya kufanyiwa Ukaguzi wa Athari za Mazingira (*Environmental Audit*). Idadi hii ni asilimia 74 ya miradi ambayo imekusudiwa kufanyiwa mapitio kwa kipindi cha mwaka wa fedha 2019/20. Kwa kipindi hicho, miradi ipatayo 375 imepata vyeti vya mazingira, ambapo miradi 225 ni ya Tathmini za Athari kwa Mazingira na Miradi 150 ya Ukaguzi wa Athari za Mazingira. Aidha, miradi mingine ipo katika hatua mbalimbali za upembuzi.

82. Mheshimiwa Spika, katika jitihada za kuongeza ufanisi katika masuala ya TAM, Baraza liko katika hatua za mwisho kukamilisha mfumo wa kielektroniki wa kusajili miradi kwa njia ya mtandao (*online registration*). Mfumo huu utawawezesha wawekezaji kusajili na kufuatilia hatua zilizofikiwa kuhusu miradi yao bila kulazimika kufika kwenye ofisi za Baraza.

Mkutano kati ya Waziri wa nchi Ofisi ya Makamu wa Rais (Muungano na Mazingira), Mhe. Mussa Azzan Zungu, watendaji wa Baraza la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira (NEMC) na wafanyabiashara wa chuma chakavu ambao uliangazia kuwepo kwa mfumo mpya wa utoaji vibali kwa njia ya mtandao ili kuondoa usumbufu wa uchelelweshwaji wa upatikanaji wa vibali.

83. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2019/20, Baraza limechukua hatua madhubuti za kuhuisha daftari (*Register*) la wataalam elekezi. Wataalam husika walitakiwa kuwasilisha taarifa zao ili kuboresha kumbukumbu zilizopo na kuhakikisha TAM inafanywa na wataalam wenye weledi. Katika zoezi hilo, Baraza limepokea taarifa na kuwatambua wataalam elekezi **104** na Kampuni za Ushauri **60** ambazo zimehakikiwa na kukidhi vigezo vilivyowekwa ili kuendelea kutoa huduma ya utalaam elekezi katika shughuli za usimamizi wa mazingira. Aidha, Baraza limeendelea kufuatilia utendaji na

ufanisi wa wataalam elekezi (*EIA/EA Experts*) pamoja na Kampuni za ushauri (*EIA/EA Consultancy Firms*). Hadi kufikia Mwaka 2019, Baraza limesajili wataalam elekezi wa Tathmini za Athari kwa Mazingira (TAM) **846**, Wakaguzi wa Mazingira **391**, Kampuni za Ushauri wa TAM **162** na za Wakaguzi wa Mazingira **89**.

84. Mheshimiwa Spika, Baraza linatekeleza mpango wa kuhakikisha kuwa Wataalam elekezi wanapewa mafunzo maalum kuhusu Tathmini za Athari kwa Mazingira ili kuboresha utendaji wao wa kazi. Hivyo, Baraza lina makubaliano na Chuo Kikuu cha Dar es Salaam, Idara ya Jiografia katika kutoa mafunzo kwa wataalam elekezi ili kukuza weledi katika masuala ya TAM. Awamu ya kwanza ya mafunzo hayo iliyofanyika mwezi Septemba 2019, ilijumuisha wataalam **20**. Baraza litaendelea kutoa mafunzo hayo ili kuwajengea uwezo wataalam elekezi katika shughuli za TAM. Vilevile, Baraza limeendelea kufanya ufuatiliaji wa miradi ya kimkakati kama vile *Julius Nyerere Hydro-Power Project na Standard Gauge Railway* na kutoa maoni na ushauri ili kuhakikisha miradi hiyo inakuwa endelevu kwa kufuata masharti yaliyoambatishwa na hati za TAM kuhusu usimamizi wa mazingira.

Miongozo na Mafunzo kuhusu TAM

85. Mheshimiwa Spika, Baraza kwa kushirikiana na kituo cha Sayansi na Mazingira cha India (*Center for Science and Environment - CSE*) limeendelea kuandaa miongozo ya TAM kwenye sekta mbalimbali (*EIA Sectoral Guidelines*). Katika zoezi hilo, miongozo ya Tathmini ya Athari kwa Mazingira kwa shughuli za ujenzi wa majengo (*Building Construction EIA Guidelines*) imeandaliwa na ipo katika hatua za mwisho za mapitio kabla ya kuidhinishwa na kuanza kutumika. Miongozo mingine inayoandaliwa ni ya sekta za madini, viwanda na njia za umeme. Pia, rasimu za Hadidu za Rejea (*Terms of Reference*) kwa miradi ya Madini na Viwanda zimeandaliwa kwa lengo la kuhakikisha kuwa tathmini zinafanyika kwa uhakika na ukamilifu kwa kuzingatia vipengele muhimu kwenye miradi ya aina hiyo. Vilevile Baraza limeshiriki katika warsha na makongamano katika mikoa ya Mtwara, Geita, Pwani, Morogoro na Dar es Salaam na kutoa mada kuhusu umuhimu na taratibu za Tathmini ya Athari kwa Mazingira kwa wadau ikiwa ni pamoja na wawekezaji wa ndani na nje ya nchi.

Elimu kwa Umma Kuhusu Hifadhi ya Mazingira

86. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2019/20, Baraza limetoa mafunzo ya elimu kuhusu hifadhi na usimamizi wa mazingira kupitia vyombo vya habari kama magazeti, vipeperushi, runinga; na

mitandao ya kijamii ili kujenga uelewa kwa jamii kuhusu masuala ya mazingira. Vipindi 30 vimerekodiwa na kurushwa kupitia vyombo mbalimbali vya Habari nchini. Aidha, Baraza lilishiriki katika maadhimisho ya kitaifa na kimataifa kuhusu mazingira kwa lengo la kukuza uelewa kuhusu mazingira ili kuboresha uwajibikaji katika kutunza mazingira.

87. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2019/20, Baraza kwa kushirikiana na Mradi wa *Tanzania Renewable Energy Program (TREEP)* unaosimamiwa na Wakala wa Nishati Vijijini limefanya mafunzo kwa watendaji wa mamlaka za Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa, Wataalam wa Mazingira wa Mikoa na Maafisa Mazingira wa Halmashauri ili kuwajengea uwezo katika usimamizi na utekelezaji wa Sheria ya Mazingira Sura ya 191 katika ngazi za Mamlaka ya Serikali za Mitaa. Mafunzo hayo yalitolewa kwa lengo la kukuza uelewa wa masuala ya mazingira hususan matumizi ya nishati mbadala. Mafunzo hayo yalifanyika katika kanda tatu za Baraza ambazo ni Kanda ya Mashariki inayohusisha mikoa Dar es Salaam, Pwani, Tanga na Morogoro (maafisa 40), Kanda ya Magharibi inayohusisha mikoa ya Kigoma, Tabora, Rukwa na Katavi (maafisa 31) na Kanda ya Kaskazini yaani mikoa ya Arusha, Kilimanjaro na Manyara (maafisa 51).

88. Mheshimiwa Spika, katika kipindi hiki pia Baraza limetoa mafunzo kwa Wakaguzi wa Mazingira (*Environmental Inspectors*) 33 kutoka Halmashauri za Kanda ya Kusini inayojumuisha mikoa ya Mtwara, Ruvuma na Lindi; 40 kutoka Kanda ya Ziwa yenye Mikoa ya Mwanza, Shinyanga, Geita, Simiyu, Kagera, na Mara; na 15 kutoka Wizara ya Maji. Mafunzo hayo yamewezesha wakaguzi kusimamia sheria ya mazingira katika maeneo yao ya utendaji.

Ajenda ya Taifa ya Utafiti katika Mazingira (National Environmental Research Agenda- NERA)

89. Mheshimiwa Spika, kwa kushirikiana na wadau mbalimbali wa mazingira, Baraza liliendesha Kongamano la Tano la Kisayansi kuhusu Binadamu na Hifadhi Hai (*Man and Biosphere Reserves*) lililofanyika mwezi Agosti, 2019, Jijini Arusha. Madhumuni ya Kongamano hilo yalikuwa ni kujadili tafiti mbalimbali, matokeo yake na kubadilishana uzoefu katika kukabiliana na athari za kimazingira zinazojitokeza hasa kwenye maeneo ya hifadhi hai. Kongamano hilo lilijumuisha wadau **150** wakiwemo watafiti, wanasayansi na wahifadhi kutoka ndani na nje ya Tanzania. Mada **20** kuhusu uharibifu wa mazingira, viumbe vamizi na matumizi yasiyokuwa endelevu ya maji ziliwasilishwa.

Uratibu wa Miradi Inayotekelezwa kwa Fedha za Washirika wa Maendeleo Nchini

90. *Mheshimiwa Spika*, katika kipindi cha mwaka 2019/20, Baraza limekamilisha utekelezaji wa mradi wa Kuhifadhi Lindimaji la Bonde la Kihansi pamoja na Dakio lake (*Kihansi Catchment Conservation Management Project - KCCMP*) uliofikia ukomo tarehe 31 Desemba 2019. Mradi huo uligharimu Dola za Marekani milioni **5.98** kwa ufadhili wa Mfuko wa Mazingira wa Dunia (GEF) kupitia Benki ya Dunia. Lengo la mradi huo lilikuwa ni kuhifadhi bioanuai katika bonde la Mto Kihansi hususan viumbe adimu na walio hatarini kutoweka. Baada ya mradi huo kufikia ukomo, shughuli zote zimehuishwa kwenye mipango ya Halmashauri za Kilolo, Mufindi na Kilombelo, Baraza la Taifa la Hifadhi na usimamizi wa Mazingira, Chuo Kikuu cha Kilimo Sokoine na Chuo Kikuu cha Dar es Salaam waliohusika katika utekelezaji wake.

91. *Mheshimiwa Spika*, katika kutatua changamoto za mazingira hususan mabadiliko ya tabianchi, Baraza kwa kushirikiana na Halmashauri za Wilaya za Bunda na Kongwa, na Asasi Zisizo za Kiserikali limeandaa na kuwasilisha maandiko manne (4) ya miradi ya kuhimili mabadiliko ya tabianchi kwenye Mfuko wa Kuhimili Mabadiliko ya Tabianchi (*Adaptation Fund*) kwa ajili ya kupatiwa ufadhili.

Miradi hiyo ni: Mradi wa kuhimili Mabadiliko ya Tabianchi miongoni mwa jamii za Pwani kutoka Zanzibar (*Enhancing Climate Change Resilience of Coastal Communities of Zanzibar*) wenye thamani ya Dola za Marekani milioni 1; Mradi wa kuhimili mabadiliko ya tabianchi Bunda (*Bunda Climate Resilient and Adaptation Project*) wenye thamani ya Dola za Marekani milioni 1.4; Mradi wa kuhimili mabadiliko ya tabianchi kwenye jamii za wafugaji na wakulima wilaya ya Kongwa (*Enhancing Climate Change Adaptation for Agro-Pastoral Communities in Kongwa District*) wenye thamani ya Dola za Marekani milioni 1.2; na Mradi wa kimkakati wa uvunaji maji katika maeneo kame ya ukanda wa kati (*Strategic Water Harvesting Technologies for Enhancing Resilience to Climate Change in Rural Communities in Semi-Arid Areas of Tanzania (SWAHAT)*) wenye thamani ya Dola za Marekani milioni 1.28.

92. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2019/20, Baraza limeendelea na jitihada za kusogeza huduma kwa wananchi kwa kufungua Ofisi ya Kanda ya Magharibi mkoani Kigoma, na kufanya idadi ya ofisi za kanda za Baraza kufikia 7. Aidha, ili kuongeza ufanisi, Baraza limefanikiwa kuziongezea vitendea kazi na kuongeza watumishi 20 ambao baadhi wamepangiwa kazi katika Ofisi za Kanda ili kuzijengea uwezo. Vile vile, muundo wa Baraza umehuishwa na kuanza kutumika.

93. Mheshimiwa Spika, Baraza pia limetoa mafunzo ya muda mrefu na muda mfupi kwa watumishi katika fani mbalimbali ili kukuza weledi. Jumla ya watumishi (4) wanahudhuria mafunzo ya Muda Mrefu katika ngazi ya Shahada ya Uzamivu na watumishi (6) wanahudhuria mafunzo katika ngazi ya Uzamili. Vile vile, watumishi wa Baraza wameendelea kushiriki mikutano na warsha zinazohusu masuala ya mazingira ndani na nje ya nchi.

94. Mheshimiwa Spika, sheria ya mazingira imelipa Baraza mamlaka ya kukusanya ada na tozo mbalimbali za mazingira ili kuliwezesha kutekeleza majukumu yake. Baraza limeendelea kuhamasisha na kufuatilia utekelezaji wa Sheria ya Mazingira ya Mwaka 2004 hususan Kanuni ya Ada na Tozo za Mazingira ya Mwaka za mwaka 2018 zilizofanyiwa maboresho mwaka 2019 kwa kupunguza viwango vya tozo hususan katika kufanya tathmini ya Athari kwa Mazingira. Katika mwaka wa fedha 2019/20, Baraza limeweza kuwafikia wadau 6,000 wa mazingira ambao wamefahamishwa wajibu wa kulipa ada na tozo za mazingira. Zoezi hili limehusisha maafisa wa Baraza kutoka katika Ofisi zote za Kanda.

CHANGAMOTO ZINAZOKABILI BARAZA NA MIKAKATI ILIYOPO

95. Mheshimiwa Spika, pamoja na jitihada zinazofanywa na Baraza katika uhifadhi na usimamizi wa mazingira, bado kumekuwa na changamoto zifuatazo: Uelewa mdogo wa Sheria ya Mazingira na Kanuni zake kwa wawekezaji, wataalam elekezi na jamii kwa ujumla; Uhaba wa watumishi wa fani ya mazingira; Uwekezaji katika maeneo ambayo hayakufanyiwa Tathmini ya Athari ya Mazingira Kimkakati; Sekta kutokuwa na miongozo husika ya tathmini za Athari kwa Mazingira (*Sectoral EIA Guidelines*); na Uwasilishaji wa Taarifa zenye upungufu katika TAM.

96. Mheshimiwa Spika, Baraza limekuwa likichukua hatua kadhaa ili kukabiliana na changamoto hizi zikiwemo kuendelea kuzijengea uwezo Mamlaka za Serikali za Mitaa kuhakikisha kuwa vibali vya ujenzi vinatolewa katika maeneo yaliyotengwa maalum kwa aina hiyo ya miradi; Kutoa elimu kwa umma kuhusu umuhimu wa kuhifadhi mazingira kupitia vyombo vya habari na maadhimisho; kuwajengea uwezo wataalam elekezi wa maswala ya mazingira na makampuni ili kuongeza ufanisi katika zoezi la TAM; Kutumia wahitimu wa vyo vikiu (*interns*) katika shughuli zake hasa ukaguzi na ufuatiliaji wa miradi pamoja na ukusanyaji wa tozo za mazingira ili kukabiliana na

changamoto ya idadi ndogo ya wafanyakazi; na kuhamasisha Sekta Binafsi na Serikali za Mitaa kushiriki katika shughuli za hifadhi na usimamizi wa mazingira.

MASUALA YA UTAWALA NA MAENDELEO YA WATUMISHI

97. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa Fedha 2019/20, Ofisi imeendelea kusimamia Sheria, Kanuni, Taratibu na Maadili ya Utumishi wa Umma na imewezesha watumishi kutekeleza majukumu yao kwa ufanisi. Aidha, utendaji kazi wa watumishi umeendelea kupimwa kwa kutumia mfumo wa wazi wa Tathmini na Mapitio ya Utendaji Kazi (*Open Performance Review and Appraisal System - OPRAS*).

98. Mheshimiwa Spika katika kipindi hiki, jumla ya watumishi **46** wamewezeshwa kuhudhuria mafunzo mbalimbali ili kuwajengea uwezo na kuongeza ujuzi na maendeleo kulingana na kada zao (*Carrier Development*). Katika kipindi hiki, watumishi sita (**6**) wamehudhuria mafunzo ya muda mfupi na watumishi **11** wamehudhuria mafunzo ya muda mrefu ndani na nje ya nchi kwa kugharamiwa na Serikali na Wafadhili. Aidha, watumishi **29** wamepatiwa mafunzo ya awali kwa mujibu wa Sheria.

99. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi imeendelea kusafisha taarifa za watumishi kwa kuhakiki kumbukumbu zao na kuziboresha kupitia mfumo Taarifa za kiutumishi na mishahara (*Human Capital Management Information System*). Aidha, watumishi wote wamesajiliwa kwenye Mfumo wa Vitambulisho vya Taifa (NIDA) na taarifa zao zimeingizwa kwenye Mfumo wa Taarifa za Kiutumishi.

100. *Mheshimiwa Spika*, katika Mwaka 2019/20, Ofisi imendelea kuimarisha maadili, Utawala Bora, Demokrasia na dhana ya ushirikishwaji na uwajibikaji wa watumishi mahala pa kazi, kupitia vikao vya Idara na Vitengo, Vikao vya kamati za Maadili na Uadilifu, vikao vya menejimenti na vikao vya Baraza la Wafanyakazi. Aidha, sekta binafsi imeshirikishwa katika utoaji wa huduma na bidhaa katika Ofisi ili kuendeleza dhana ya ushirikishwaji wa sekta binafsi.

101. *Mheshimiwa Spika*, Ofisi imeendelea kuboresha mazingira ya utendaji kazi kwa kuwezesha upatikanaji wa vitendea kazi kwa kadiri fedha zilivyopatikana. Aidha, majengo ya Ofisi na mazingira ya kazi yameboreshwa kwa kufanya ukarabati wa majengo yaliyopo, kulingana na fedha zilivyopatikana.

CHANGAMOTO NA MIKAKATI ILIYOPO

102. Mheshimiwa Spika, katika kutekeleza majukumu yetu, Ofisi ilikumbana na changamoto kadhaa zikiwemo;- Upungufu wa idadi inayostahili ya watumishi katika kusimamia shughuli za Muungano na Mazingira; Kukosekana kwa Mfumo Thabiti wa Mashirikiano baina ya Taasisi za Serikali kuhusu Uhifadhi na Usimamizi wa Mazingira; Uelewa Mdogo wa Jamii kuhusu Uhifadhi na Usimamizi wa Masuala ya Mazingira na Uzingatiaji mdogo wa jamii kuhusu Sheria, Kanuni na Taratibu za Uhifadhi na Usimamizi wa Mazingira.

103. Mheshimiwa Spika, katika kukabilina na changamoto hizi, Ofisi ilichukua hatua zifuatazo:- Kuendelea kuwasiliana na Ofisi ya Rais - Utumishi na Utawala Bora kwa ajili ya kuongezewa rasilimali watu; Kufanya vikao vya ushirikiano kati ya Ofisi ya Makamu wa Rais na OR-TAMISEMI kubaini aina ya mfumo utakaotumika kuimarisha mashirikiano katika kutekeleza kazi za Uhifadhi na Usimamizi wa Mazingira; na Kuendelea kutoa elimu kwa umma juu ya Uhifadhi na Usimamizi wa mazingira na umuhimu wa kuzingatia sheria na kanuni za mazingira kupitia vyombo vya habari na maadhimisho mbalimbali.

MALENGO NA MAOMBI YA FEDHA ZA MATUMIZI YA KAWAIDA NA MAENDELEO KWA MWAKA 2020/21

MASUALA YA MUUNGANO

104. Mheshimiwa Spika, katika kuimarisha Muungano kwa Mwaka 2020/21, Ofisi imepanga kutekeleza majukumu na malengo yafuatayo:-

- i. Kuratibu Vikao vya Kamati ya Pamoja ya SMT na SMZ ya Kushughulikia Masuala ya Muungano. Vikao hivi vitafanyika katika ngazi zifuatazo:- Kikao kimoja (1) cha Kamati ya Pamoja ya SMT na SMZ; Kikao kimoja (1) cha Mawaziri wa SMT na SMZ; Vikao viwili (2) vya Makatibu Wakuu wa SMT na SMZ; Vikao vinne (4) vya Sekretarieti ya Kamati ya Pamoja ya SMT na SMZ; na Vikao vya Kamati Ndogo za Fedha, Uchumi na Baishara na Kamati ya Sheria, Katiba na Utawala pindi itakapohitajika.
- ii. Kuratibu masuala ya kiuchumi na kijamii kwa kufuatilia utekelezaji wa programu na miradi ya maendeleo inayotekelezwa pande mbili za Muungano, kuhakikisha gawio la asilimia 4.5 ya Fedha za Misaada ya Kibajeti (GBS), faida ya Benki Kuu, Mfuko wa Kuchochea Maendeleo ya Jimbo na PAYE linapelekwa Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar.

- iii. Kutoa elimu kwa umma kuhusu Muungano kwa makundi tofauti ya kijamii kupitia redio, runinga, makala za magazeti, Kongamano la Muungano na mitandao ya kijamii. Elimu sahihi ya Muungano itasaidia kuamsha ari ya wananchi wa Tanzania kuenzi, kuulinda na kuuimarisha Muungano wetu.
- iv. Kuratibu masuala yasiyo ya Muungano kupitia vikao vya ushirikiano vya Wizara, Idara na Taasisi za SMT na SMZ zisizo za Muungano zenye majukumu yanayoshabihiana. Ofisi itaendelea kuzihimiza Taasisi zisizo za Muungano kuendelea kushirikiana katika masuala ya Sera, kubadilishana utaalam na wataalam, kushirikiana katika masuala ya kitaifa, kikanda na kimataifa, utafiti na ziara za mafunzo. Ushirikiano huu ni muhimu kwa kuwa unasaidia kuzitafutia ufumbuzi kwa haraka na kwa ufanisi changamoto za Muungano na za kisekta zilizopo na zinazojitokeza.

HIFADHI NA USIMAMIZI ENDELEVU WA MAZINGIRA

105. *Mheshimiwa Spika*, katika jitihada za kuhakikisha kuna hifadhi endelevu ya mazingira mwaka 2020/21, Ofisi imepanga kutekeleza yafuatayo: -

Elimu kwa Umma Kuhusu Uhifadhi wa Mazingira

106. Mheshimiwa Spika, Ofisi itaendelea kuelimisha umma kuhusu umuhimu wa kuhifadhi mazingira kwa ustawi wa jamii na uchumi. Katika kipindi hiki, juhudi zaidi zitaelekezwa katika kuendelea kuzuia matumizi ya mifuko ya plastiki na kuhamasisha matumizi ya mifuko mbadala inayokidhi viwango. Aidha, Ofisi itaendelea kuhamasisha jamii kuhusu matumizi ya nishati mbadala ili kupunguza matumizi ya kuni na mkaa ambayo yana athari kubwa kwenye mazingira.

Mkakati na Mpango-kazi wa Taifa wa Kukabiliana na Viumbe Vamizi (Invasive Species)

107. Mheshimiwa Spika, Ofisi itaendelea kuratibu utekelezaji wa Mkakati huu kwa kufanya ufuatiliaji pamoja na tathmini ya utekelezaji wake.

Tathmini ya Mazingira Kimkakati (TMK)

108. Mheshimiwa Spika, Ofisi iteandesha mafunzo ya TMK kwa Maafisa Mazingira kutoka Mamlaka za Serikali za Mitaa katika kanda zilizobaki za Magharibi, Kusini na Nyanda za Juu Kusini zinazojumuisha mikoa ya Mbeya, Songwe, Rukwa, Iringa, Njombe, Katavi, Lindi, Mtwara na Ruvuma. Aidha, Ofisi itaendelea kuratibu mapitio ya Taarifa za TMK.

Tathmini ya Athari kwa Mazingira (TAM)

109. Mheshimiwa Spika, Ofisi kwa kushirikiana Baraza itaandaa mfumo wa kieletroniki wa ufuatiliaji mchakato wa utoaji wa vyeti vya TAM. Mfumo huu utasaidia kuongeza ufanisi, na uwajibikaji katika taratibu za Tathmini ya Athari Kwa Mazingira.

Taarifa ya Tatu ya Hali ya Mazingira Nchini ya Mwaka 2019

110. Mheshimiwa Spika, Ofisi itaendelea kuzitatua changamoto zilizobainishwa katika Taarifa ya Tatu ya Hali ya Mazingira nchini kupitia uandaaji na utekelezaji wa Mikakati, Mipango na Miradi ya kuhifadhi na kulinda mazingira nchini.

Mwongozo wa Matumizi ya Eneo la Hifadhi ya Mita 60 kutoka kwenye Vyanzo vya Maji

111. Mheshimiwa Spika Ofisi itakamilisha Mwongozo wa Matumizi ya Eneo la Hifadhi ya Mita 60 kutoka kwenye Vyanzo vya Maji kuanza utekelezaji wake. Inatarajiwa Mwongozo huu utakamilika Mei, 2020.

Usimamizi wa Taka Hatarishi

112. Mheshimiwa Spika, kwa Mwaka 2020/21, Ofisi itaendelea kusimamia taka hatarishi nchini ili kulinda afya ya binadamu na mazingira kwa ujumla. Aidha, Ofisi itaendelea kusimamia utekelezaji wa Kanuni za Udhhibiti wa Taka Hatarishi za Mwaka 2019 pamoja

na kutoa mafunzo kwa taasisi za udhibiti, watu binafsi na makampuni yanayojihusisha na taka hatarishi. Mafunzo hayo yatahusu matumizi ya mfumo wa kieletroniki wa kuomba vibali vya taka hatarishi ambao utarahisisha utaratibu wa utoaji vibali husika.

Matumizi ya Mifuko ya Plastiki

113. Mheshimiwa Spika, Ofisi itaendelea kusimamia utekelezaji wa kanuni za kupiga marufuku mifuko ya plastiki za Mwaka 2019 na kuhamasisha uzalishaji na matumizi ya mifuko mbadala inayokidhi viwango vilivyowekwa na Shirika la Viwango Tanzania. Aidha, Ofisi itaendelea kushirikiana na wadau katika kutekeleza katazo la matumizi ya mifuko ya plastiki ikiwemo kutoa elimu kwa Umma.

Waziri wa Nchi Ofisi ya Makamu wa Rais (Muungano na Mazingira) Mhe. Mussa Azzan Zungu akitoa elimu kuhusu mifuko mbadala aina ya 'non woven' yenye kukidhi viwango alipotembelea Vyombo vya Habari jijini Dar es Salaam.

Mfuko wa Mazingira wa Dunia (Global Environment Facility – GEF)

114. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2020/21, Ofisi itaendelea kuratibu mfuko ya GEF ili kuwezesha upatikanaji wa fedha za utekelezaji miradi mbalimbali ya uhifadhi wa mazingira nchini. Aidha, kwa kushirikiana na Wizara ya Maliasili na Utalii; Wizara ya Kilimo, Maliasili, Mifugo na Uvuvi (Zanzibar); Halmashauri ya Jiji la Dodoma, Wakala wa Huduma za Misitu Tanzania (TFS), Ofisi itaendelea kukamilisha maandiko ya miradi mitano na ufuatiliaji wa utekelezaji wa miradi hiyo.

Mkataba wa Umoja wa Mataifa wa Mabadiliko ya Tabianchi Makubaliano ya Paris

115. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2020/21, Ofisi itaendelea kuratibu utekelezaji wa Mkataba wa Mabadiliko ya Tabianchi ikiwa ni pamoja na utekelezaji wa miradi iliyo chini ya Mkataba huu, kukamilisha Mkakati wa Kitaifa wa Mabadiliko ya Tabianchi, Mpango wa Taifa wa Kuhimili Athari za Mabadiliko ya Tabianchi na Taarifa ya Tatu ya Utekelezaji wa Mkataba wa Mabadiliko ya Tabianchi.

Mkataba wa Umoja wa Mataifa wa Kupambana na Kuenea kwa Hali ya Jangwa na Ukame

116. Mheshimiwa Spika, Ofisi itaendelea kuratibu utekelezaji wa Mkataba wa Kupambana na Kuenea kwa Hali ya Jangwa na Ukame, kukamilisha maandiko mawili (2) ya miradi na kuwasilisha kwenye Sekretarieti ya Mkataba. Maandiko hayo ya kutekeleza Mkataba huo ikiwa ni pamoja na kuendelea kuratibu mapitio ya Mpango wa Taifa wa Kupambana na Kuenea kwa Hali ya Jangwa na Ukame.

Mkataba wa Hifadhi ya Bioanuai

117. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha mwaka 2020/21, Ofisi itaendelea kuratibu ushiriki wa nchi yetu katika maandalizi ya Mkakati wa Kimataifa wa Kuhifadhi Bioanuai Baada ya Mwaka 2020 - *Post 2020 Global Biodiversity Framework*. Aidha, Ofisi itaendelea na utekelezaji wa mradi wa kuhifadhi mazingira ya Bonde la Ziwa Nyasa katika Wilaya za Mbinga, Nyasa, Makete na Ludewa.

Mkataba wa Vienna na Itifaki ya Montreal Kuhusu Kemikali Zinazomong'onyoa Tabaka la Ozoni

118. Mheshimiwa Spika, Ofisi itaendelea kuratibu utekelezaji wa Mkataba wa Montreal na Itifaki yake ikiwa ni pamoja na kufanya mapitio ya Kanuni za Udhhibiti wa Kemikali Zinazomong'onyoa Tabaka la

Ozoni; kudhibiti uingizaji na matumizi ya kemikali jamii ya *Hydrofluorocarbons-HFCs* na *Hydrochlorofluorocarbons – HCFCs*; na kuendelea kuelimisha umma umuhimu wa hifadhi ya tabaka la Ozoni.

Mkataba wa Basel kuhusu Udhibiti wa Usafirishaji na Utupaji wa Taka Hatarishi Kati ya Nchi na Nchi

119. Mheshimiwa Spika, Ofisi itaendelea kuratibu utekelezaji wa Mkataba wa Basel ikiwa ni pamoja na kuendelea kutoa vibali vya ukusanyaji, usafirishaji na utupaji wa taka hatarishi kwa mfumo wa kieletroniki. Aidha, Ofisi itaendelea kutoa elimu kwa umma kuhusu udhibiti wa taka hatarishi, madhara na fursa zilizopo katika kutekeleza Mkataba huu.

Mkataba wa Stockholm kuhusu Udhibiti wa Kemikali Zinazodumu Katika Mazingira kwa Muda Mrefu

120. Mheshimiwa Spika, Ofisi itaendelea kuratibu utekelezaji wa Mkataba wa Stockholm na kufuatilia utekelezaji wake. Aidha, katika kutekeleza Mkataba huu, Ofisi itaendelea kushirikiana na Mamlaka ya Mkemia Mkuu wa Serikali na Shirika la Viwango Tanzania kukusanya sampuli za maji na udongo kwa Mikoa ya Pwani na Singida kwa ajili ya uchunguzi wa kimaabara ili kubaini kiwango cha uchafuzi katika

maeneo hayo utokanao na kemikali zinazodumu katika mazingira kwa muda mrefu.

Vilevile, Ofisi kwa kushirikiana na TANESCO itakusanya na kuteketeza mafuta ya transformasi yaliyobainika kuwa na kemikali jamii ya PCBs na Kuandaa Kanuni Mahsus za Udhhibiti wa Kemikali Zinazodumu Katika Mazingira Kwa Muda Mrefu. Aidha, katika kupunguza uzalishaji wa kemikali zinazodumu katika mazingira kwa muda mrefu zitokanazo na uchomaji holela wa taka ngumu, Ofisi kwa kushirikiana na Manispaa za Ubungo na Kigamboni itaanzisha vituo vya mfano vya ukusanyaji na urejelezaji wa taka ngumu katika Manispaa hizo.

Mkataba wa Minamata Kuhusu Usimamizi wa Zebaki

121. Mheshimiwa Spika, Ofisi itaendelea kuratibu utekelezaji wa Mkataba wa Minamata kuhusu Usimamizi wa Zebaki ikiwa ni pamoja na kusimamia utekelezaji wa Mpango-Kazi wa Taifa wa Kupunguza Matumizi ya Zebaki kwa Wachimbaji Wadogo wa Dhahabu (2020 – 2025); kusimamia utekelezaji wa Kanuni za Udhhibiti na Usimamizi wa Zebaki za Mwaka 2020; na kuendelea kuelimisha Umma kuhusu madhara ya Zebaki kwa afya ya binadamu na mazingira.

MALENGO YA BARAZA LA TAIFA LA HIFADHI NA USIMAMIZI WA MAZINGIRA

122. *Mheshimiwa Spika*, Baraza katika kusimamia utekelezaji wa Sheria ya Mazingira ya Mwaka 2004 limepanga pamoja na mambo mengine kutekeleza yafuatayo katika mwaka 2020/21: -

- i) Kuendelea na kampeni za elimu ya mazingira kwa umma na kufanya ukaguzi na ufuatiliaji wa miradi/shughuli mbalimbali zikiwemo kufuatilia malalamiko yanayowasilishwa na kuchukua hatua stahiki kwa mujibu wa Sheria ya Mazingira na Kanuni zake;
- ii) Kushiriki katika kuandaa na kufanya mapitio ya nyenzo na miongozo miwili (2) inayohusu uzingatiaji wa Sheria ya Mazingira na Kanuni zake;
- iii) Kuimarisha Usimamizi wa taka ngumu kwa kushirikiana na wadau na kuimarisha udhibiti wa utupaji wa taka hatarishi kwa kufanya kaguzi kila mwezi;
- iv) Kuimarisha ofisi za kanda 7 zilizoanzishwa kwa kuongeza watumishi na vitendea kazi ili kuongeza ufanisi;
- v) Kuboresha mifumo ya TEHAMA ili kuongeza ufanisi katika utekelezaji wa shughuli za Baraza ili kuwezesha upatikanaji wa vyeti kwa haraka zaidi;

- vi) Kufanya mapitio ya TAM kwa miradi 1300 itakayosajiwa kwa ajili ya kupata vyeti vya TAM/ ukaguzi;
- vii) Kufanya usajili wa Wataalam elekezi (80) na kampuni za TAM (20) na kufanya vikao 4 vya kinidhamu ili kufuatilia mienendo yao katika kutoa ushauri kwenye masuala ya Mazingira;
- viii) Kuanza ujenzi wa ofisi za kudumu katika kiwanja cha Baraza kilichopo eneo la Njendengwa, Dodoma;
- ix) Kujenga uwezo wa watumishi wa Baraza kwa kuwapatia mafunzo na vitendea kazi ili kuboresha utendaji wa kazi;
- x) Kuratibu na kutekeleza Ajenda ya Taifa ya Utafiti wa Mazingira;
- xi) Kuendelea kutekeleza mkakati wa kujenga uwezo katika rasilimali fedha kwa kuongeza wigo wa mapato kwa kuwafikia wadau 2000 zaidi wanaoguswa na utekelezaji wa Kanuni ya Usimamizi wa Mazingira (Ada na Tozo) ya mwaka 2019;
- xii) Kuwezesha wadau kuandaa miradi 4 ya Mabadiliko ya Tabianchi itakayowasilishwa katika Mfuko wa Mazingira wa Dunia; na
- xiii) Kufuatilia shughuli za kuhimili Mabadiliko ya Tabianchi na kufanya mapitio ya miradi yote itakayowasilishwa na wadau na kuiwasilisha kwenye Mfuko wa Kuhimili Mabadiliko ya Tabianchi iweze kupata ufadhili.

MASUALA YA UTAWALA NA MAENDELEO YA WATUMISHI

123. Mheshimiwa Spika, Ofisi imepanga kuwawezesha watumishi **36** kuhudhuria mafunzo kwa kuzingatia mpango wa mafunzo. Watumishi **74** watapandishwa vyeo kwa kuzingatia utendaji wao wa kazi na miundo inayotawala kada zao na watumishi **3** watathibitishwa kazini na watumishi **25** wataajiriwa.

Watumishi wa Ofisi ya Makamu wa Rais wakiwa katika picha ya pamoja na Naibu Katibu Mkuu wa Ofisi hiyo Balozi Joseph Sokoine (aliyekaa katikati) mara baada ya kumaliza mafunzo elekezi ya awali (induction course) Juni 17, 2019 jijini Dodoma.

124. Mheshimiwa Spika, Ofisi itaendelea kusimamia Sheria, Kanuni, Taratibu na kuimarisha Maadili na Utawala bora katika Utumishi wa Umma. Aidha, Ofisi itaendelea kutoa elimu kuhusu masuala ya UKIMWI, Magonjwa Sugu Yasiyoambukiza, ushauri nasaha,

na kupima afya kwa hiari na kutoa huduma stahiki kwa watakojitokeza na kuthibitika kuwa na maambukizi ya VVU. Vilevile, Ofisi itaendelea kuboresha mazingira ya utendaji kazi kwa kuhakikisha uwepo wa vitendea kazi, samani za Ofisi na stahili za watumishi.

HITIMISHO NA SHUKRANI

125. *Mheshimiwa Spika*, nchi yetu ni ya Muungano ambao una umuhimu wa pekee kwa Taifa na umekuwa ni utambulisho wa Taifa letu na kielelezo cha umoja wetu katika kudumisha Amani, Mshikamano na Usalama wa nchi yetu. Mwaka huu Muungano wetu unatimiza miaka 56 tangu kuasisiwa kwake. Ninatoa wito kwa Watanzania wote kuendelea kuuthamini, kuenzi, kuulinda na kuudumisha Muungano kwa lengo la kusukuma mbele maendeleo ya kiuchumi, kijamii na kisiasa kwa faida za pande zote mbili za Muungano.

126. *Mheshimiwa Spika*, chini ya uongozi wa Rais wetu, Mheshimiwa Dkt. John Pombe Joseph Magufuli, Makamu wa Rais, Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan, na Mheshimiwa Dkt. Ali Mohamed Shein, Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi, Muungano wetu unaendelea kuimarika na kushamiri. Chini ya uongozi wao mahiri, hakuna changamoto yoyote inayoweza kutufarakanisha, kututenganisha wala kuturudisha nyuma. Katika

mwaka 2020/21, Ofisi na Serikali kwa ujumla itaendelea kuyafanyia kazi mambo yote yanayoleta changamoto katika utekelezaji wa masuala yanayohusu Muungano na kutoa elimu kuhusu Muungano ili uendelee kuimarika.

127. Mheshimiwa Spika, maendeleo endelevu na uchumi wa viwanda haviwezi kupatikana bila kutunza na kuhifadhi mazingira. Kutokana na umuhimu huu, ni jukumu la kila Mtanzania kuhakikisha kuwa mazingira na maliasili za nchi yetu zinalindwa na kuhifadhiwa ipasavyo. Ninapenda kutoa wito kwa Waheshimiwa Wabunge pamoja na wananchi kwa ujumla kuunga mkono juhudi za Serikali katika kulinda na kuhifadhi mazingira kwa manufaa ya kizazi cha sasa na kijacho.

128. Mheshimiwa Spika, napenda kuisisitiza kuwa Serikali inathamini wawekezaji kwa kuwa wana mchango mkubwa katika pato la Taifa, kutoa ajira na kupunguza umaskini nchini. Hivyo, natoa rai kwa wawekezaji kutunza mazingira kwa kuzingatia sharia za nchi ikiwemo Sheria ya Usimamizi wa Mazingira ya Mwaka 2004 ili kuwa na maendeleo endelevu nchini.

129. Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2020/21, Ofisi itaendelea kutoa miongozo katika nyanja mbalimbali kwa lengo la kuhifadhi mazingira kwa

kuangalia mifumo ikolojia, mifumo ya uzalishaji mali, na mifumo ya uchumi ya matumizi ya rasilimali asili. Vilevile Ofisi, imejipanga kuipa elimu ya mazingira kipaumbele kwa jamii ili kuhakikisha mazingira yanalindwa na kutunzwa.

SHUKRANI

130. Mheshimiwa Spika, ninaomba nitumie nafasi hii kuwashukuru walionisaidia kufanikisha utekelezaji wa majukumu ya Ofisi. Shukrani zangu za dhati na za kipekee ni kwa Mheshimiwa Dkt. John Pombe Joseph Magufuli, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa uongozi wake na maelekezo aliotupatia kuhusu majukumu yetu. Aidha, ninamshukuru Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan, Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa busara na uongozi wake makini unaotuwezesha kutekeleza majukumu yetu. Ninapenda kumshukuru Mheshimiwa Mussa Ramadhani Sima, (Mb.), Naibu Waziri, Ofisi ya Makamu wa Rais, kwa ushirikiano anaonipa katika utekelezaji majukumu ya kila siku.

131. Mheshimiwa Spika, Vilevile, ninapenda kuwashukuru *Mhandisi* Joseph K. Malongo, Katibu Mkuu, Ofisi ya Makamu wa Rais; *Balozi* Joseph E. Sokoine, Naibu Katibu Mkuu, Ofisi ya Makamu wa Rais, Mwenyekiti wa Bodi ya Wakurugenzi ya Baraza la Hifadhi ya Mazingira, Prof. *Mhandisi* Esnati O.

Chagguna, wajumbe wa Bodi, Dkt. Samuel Mafwenga, Mkurugenzi Mkuu wa Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira; Wakuu wa Idara na Vitengo; na Wafanyakazi wote wa Ofisi ya Makamu wa Rais na Baraza kwa mchango wao katika kufanikisha utekelezaji wa majukumu ya Ofisi na Baraza. Pia ninawashukuru wale wote waliotuwezesha kutekeleza majukumu ya Ofisi kwa kipindi kilichopita, na ambao wamesaidia katika kuandaa Mpango na Bajeti ya mwaka 2020/21.

132. Mheshimiwa Spika, Ofisi imefanikisha utekelezaji wa majukumu yake kwa kushirikiana na Washirika wa Maendeleo. Ninapenda kuwataja baadhi ya washirika wa maendeleo ambao Ofisi imefanya nao kazi kwa karibu kama ifuatavyo: Serikali ya Norway; Serikali ya Canada; Serikali ya Sweden; Serikali ya Italia; Serikali ya Jamhuri ya Watu wa Korea; Umoja wa Nchi za Ulaya (*European Union - EU*); Shirika la Mpango wa Maendeleo la Umoja wa Mataifa (*United Nations Development Programme - UNDP*); Shirika la Umoja wa Mataifa la Elimu, Sayansi na Utamaduni (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - UNESCO*); Shirika la Mazingira la Umoja wa Mataifa (*UNEP*); Mfuko wa Mazingira wa Dunia (*Global Environment Facility - GEF*); Benki ya Maendeleo ya Afrika (*African Development Bank - AfDB*); Shirika la Umoja wa Mataifa la Maendeleo ya Viwanda (*United*

Nations Industrial Development Organization - UNIDO); Shirika la Uhifadhi wa Mazingira Duniani (*World Wide Fund for Nature – WWF*); Mfuko wa Kimataifa wa Kuendeleza Kilimo (*International Fund for Agricultural Development - IFAD*); Mfuko wa Mabadiliko ya Tabianchi (*Green Climate Fund - GCF*); Shirika la Kilimo na Chakula Duniani (*Food and Agriculture Organization - FAO*); Shirika la Ushirikiano wa Kimataifa la Ujerumani (*GiZ*); Kikundi cha Washirika wa Maendeleo kinachoshughulikia Mazingira (*Development Partners Group on Environment - DPGE*); Asasi Zisizo za Kiserikali (*AZISE*); na Sekta Binafsi. Aidha, ninapenda nitumie fursa hii kuwaomba Washirika wa Maendeleo kuendelea kutoa ushirikiano katika kipindi kijacho ili tuweze kufanikiwa zaidi katika kulinda na kuimarisha Muungano wetu na kulinda na kuhifadhi mazingira yetu.

MAOMBI YA FEDHA

133. *Mheshimiwa Spika*, ili Ofisi iweze kutekeleza majukumu na malengo yaliyopangwa, ninaomba kutoa hoja kwamba Bunge lako Tukufu liidhinisha maombi ya fedha jumla ya Shilingi **27,990,155,000.00** kama ifuatavyo:

Fungu 26: Makamu wa Rais

134. Mheshimiwa Spika, ninaomba Bunge lako Tukufu liidhinishhe Makadirio ya Matumizi ya Shilingi **8,759,191,000.00** ikiwa ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida kwa Mwaka 2020/21. Kati ya fedha hizi, Shilingi **1,024,226,000.00** ni fedha za Mishahara ya watumishi na Shilingi **7,734,965,000.00** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo.

Fungu 31: Ofisi ya Makamu wa Rais

135. Mheshimiwa Spika, katika fungu hili ninaomba Bunge lako Tukufu, liidhinishhe jumla ya Shilingi **19,230,964,000.00**. Kati ya fedha hizi, Shilingi **11,581,534,000.00** ni kwa ajili Matumizi ya Kawaida na Shilingi **7,649,430,000.00** ni fedha za Miradi ya Maendeleo. Bajeti ya Matumizi ya Kawaida inajumuisha Shilingi **6,634,482,000.00** fedha za Mishahara na Shilingi **4,947,052,000.00** fedha za Matumizi Mengineyo. Fedha za Mishahara zinajumuisha kiasi cha Shilingi **3,083,994,000.00** Mishahara ya Watumishi wa Ofisi ya Makamu wa Rais na kiasi cha Shilingi **3,550,488,000.00** ni Mishahara ya Watumishi wa Baraza la Taifa la Hifadhi na Usimamizi wa Mazingira. Aidha, fedha za Miradi ya Maendeleo zinajumuisha fedha za Ndani Shilingi **1,000,000,000.00** na Shilingi **6,649,430,000.00** ni fedha za nje.

136. Mheshimiwa Spika, naomba kutoa hoja.